

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AUAD / BULGARİSTAN
(Başvuru No: 46390/10)

KARAR ÇEVİRİSİ

STRAZBURG
11 Ekim 2011
(KESİNLEŞME 11/01/2012)

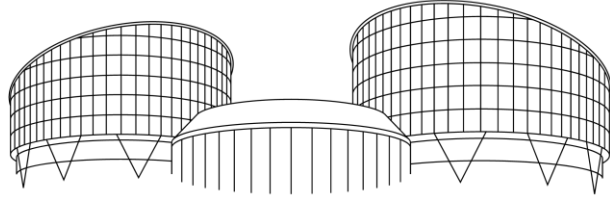

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Bu yayın Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Mültecilerle Dayanışma Derneği sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Mültecilerle Dayanışma Derneği için Av. Serkan Cengiz tarafından çevrilmiştir. Kararın İngilizce orijinaline [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AUAD / BULGARİSTAN

(Başvuru No: 46390/10)

KARAR

STRAZBORG

11 Ekim 2011

KESİNLEŞME

11/01/2012

İşbu karar Sözleşme m.44/2 uyarınca kesinleşmiş olup editöryel düzeltmeye tabi tutulabilir.

Auad / Bulgaristan kararında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Dördüncü Bölüm):

Nicolas Bratza, *Başkan*,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

George Nicolaou,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić,

Vincent A. De Gaetano, *Hakimler*,

ve Lawrence Early, *Yazı İşleri Müdürü*'nden müteşekkil Daire olarak 20 Eylül 2011 tarihinde yapılan kapalı müzakere neticesinde aynı gün kabul edilen aşağıdaki kararı tesis etmişlerdir:

USUL

1. İşbu dava, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") m.34 hükmü kapsamında Bulgaristan Cumhuriyeti'ne karşı Filistin kökenli vatansız Bay Ahmed Jamal Auad ("Başvurucu") tarafından 13 Ağustos 2010 tarihinde yapılan bir başvurudan (B.No: 46390/10) kaynaklanmıştır.

2. Başvurucu Bulgaristan'ın Sofya kentinde avukatlık yapan Bakan D. Daskalova tarafından temsil edilmiştir. Bulgaristan Hükümeti ("Hükümet") Adalet Bakanlığı'ndan kamu ajanları Bayan N. Nikolova ve Bayan M.Kotseva tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvurucu özellikle Lübnan'a sınır dışı edilmesi önerisinin onu kötü muamele veya ölüm riskiyle karşı karşıya bırakacağını, bu konu özelindeki iddiası açısından etkili bir iç hukuk yoluna sahip olmadığını ve sınır dışı edilmesine yönelik alıkonulmasının dayanaksız ve oldukça uzun olduğunu iddia etmiştir.

4. 13 Ağustos 2010 tarihinde başvuru Mahkeme'den, ihtiyati tedbir kararı yoluyla kendisini Lübnan'a sınır dışı etmemesi ve sınır dışına yönelik alıkonulmasına son verilmesi hususunda Hükümet'e bildirimde bulunmasını talep etmiştir. Beşinci Bölüm Başkanı 17 Ağustos 2010 tarihinde, mevcut koşullar ışığında, başvuru tarafından talep edilen ihtiyati tedbirin Hükümet'e bildirilmemesine karar vermiştir.

5. Mahkeme Başkanı 23 Eylül 2010 tarihinde Mahkeme İçtüzüğü m.41 uyarınca başvuruya öncelik verilmesine ve başvurunun Hükümet'e bildirilmesine karar vermiştir. Ayrıca başvurunun kabuledilebilirliği ve esası hakkında aynı anda hüküm tesis edilmesine karar verilmiştir (Sözleşme m.29/1).

6. Mahkeme Bölümlerinin 1 Şubat 2011 tarihinde yeniden oluşturulması sonrasında başvuru, Dördüncü Bölüm'e tevzi edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

7. Başvurucu Lübnan'ın Sayda kentinin dış mahallerinde bulunan Filistinli mülteciler kampı olan Ayn al-Hilweh'de 1989 yılında doğmuştur (bkz. para.52-55). Başvurucu halihazırda Bulgaristan'ın Sofya kentinde yaşamaktadır.

A. Başvurucunun Bulgaristan'a Ulaşması ve Sığınma Talebi

8. Başvurucu 24 Mayıs 2009 tarihinde yasadışı bir şekilde Bulgaristan'a ulaşmış ve geri dönmesi durumunda Jund al-Sham isimli İslamcı militan gruba üye olan kişilerce öldürüleceği veya kötü muameleye maruz kalacağı korkusuna atıfta bulunarak 7 Temmuz 2009 tarihinde sığınma başvurusu yapmıştır (bkz. aşağıda paragraflar 59, 60, 62, 78, 80 ve 81). Başvurucunun kimliği Filistin Özgürlük Örgütü tarafından tanzim edilen 26 Kasım 2008 tarihli belge temelinde tespit edilmiştir.

9. Başvurucunun öyküsü şöyledir: Başvurucu, 1991 yılında aynı kaybolan babası gibi El-Fetih üyesidir (bkz. aşağıda para.59 ve 60). Başvurucu, Ayn al-Hilweh'de güvenlik teşkilatının başında olan Albay Maqdah'ın koruması altında hareket içerisinde maaşlı bir pozisyona atanmıştır. Başvurucunun görevi çeşitli Filistin örgütlerini desteklemek amacıyla yürüyüşler, Filistin devrimini anma etkinlikleri ve İsrail'in kuruluşuna karşı protestolar düzenlemekten müteşekkildir. 2009 yılı başlarında, başvurucunun Jund al-Sham isimli örgütün mensubu olan bir komşusu, yine başvurucunun El-Fetih üyesi olan bir arkadaşının temin ettiği bilgiye dayanılarak öldürülmüştür. Misilleme olarak, Jund al-Sham üyeleri başvurucunun arkadaşını öldürmüşlerdir. Başvurucu kendisini korumak amacıyla kampın El-Fetih'in kontrolünde bulunan kız kardeşinin evine taşınmıştır. 2009 yılında silahlı kişiler, başvurucunun adını bağırarak, başvurucunun kız kardeşinin evine silahla ateş etmişlerdir. Sonrasında Albay Maqdah, anılı kişilerin arkadaşlarının ölümünün intikamını almak isteyen Jund al-Sham'ın üyeleri olduğunu, kendisinin onlara karşı başvurucuyu koruyamayacağını ve Lübnan'dan ayrılması gerektiğini başvurucuya söylemiştir.

10. Başvurucu, Ağustos 2009 tarihinde sahte belgelerle Bulgaristan'dan ayrılmaya çalışmıştır. Başvurucu polis tarafından Bulgaristan - Yunanistan sınırında gözaltına alınmıştır. Petrich Bölge Mahkemesi 21 Ağustos 2009 tarihinde başvurucunun savcılıkla vardığı antlaşmayı onaylamıştır. Anlaşma kapsamında başvuru yasa dışı olarak sınırı geçmek ve başka bir kişi için tanzim edilmiş olan resmi bir belgeyi kullanarak bir kamu görevlisini kandırmaya teşebbüs ettiğini kabul etmiştir. Başvurucu 6 ay hapis cezasına

mahkum edilmiş, cezası 3 yıllık bir süre için ertelenmiş, ayrıca 200 Bulgaristan Levası adli para cezasına mahkum edilmiştir.

11. Devlet Mülteciler Dairesi, 29 Ekim 2009 tarihli kararıyla başvurucuya mülteci statüsü verilmemesine, buna karşın 2002 tarihli Sığınma ve Mülteciler Kanunu m.9(1)(3) hükmü uyarınca başvurucuya insancıl koruma verilmesine karar vermiştir (bkz. aşağıda para.29). Kararın gerekçesi başvurucunun öyküsünü, kendisiyle ilgili olduğu kadarıyla, ifade etmiş ve şöyle devam etmiştir:

“ ‘El-Fetih’ ve ‘Jund al-Sham’ arasında ciddi silahlı çatışmalar ile bilinen Filistin (mülteci) kampındaki [Ain-al-Hilweh] durumu dikkate alarak, insani karşılıklı öldürücü silahlı çatışma durumu içerisinde yaşamına yönelik tehditlerden müteşekkil gerçek bir risk nedeniyle başvurucuya insani koruma sağlanmasının gerekçeleri mevcuttur. Lübnan’da bulunan mülteci kamplarının kendi idari sistemleri bulunmaktadır. Kamp yönetimleri halkın oylarıyla seçilmemekte, sürekli toprak kontrolü için mücadele eden ve bu mücadelenin sıklıkla silahlı çatışmalara neden olduğu bir veya birden fazla grup veya oluşumların hakimiyetini yansıtmaktadır. Haber ajansı IRIN’nin Nisan 2008 tarihli bir mülakatında, Lübnan’daki ‘El-Fetih’in’ güvenlik teşkilatının başı olan Albay Maqdash, radikal grupların yayılmasına bir son vermek amacıyla tüm Filistin kamplarındaki güvenlik meselesinin ‘El-Fetih’ tarafından ele alınacağını ifade etmiştir.....

Başvurucu 2006 yılından bu yana ‘El-Fetih’ mensubu olduğunu, buna karşın resmi makamlar veya Devletin karşı koyamayacağı başka bir siyasi organizasyon tarafından kendisine yönelik herhangi bir zulmün olmadığını ifade etmektedir. Başvurucu, Sığınma ve Mülteciler Kanunu m.8(1) hükmü kapsamında ırk, din, milliyet, belirli bir sosyal gruba mensubiyet veya siyasi görüş veya inanç gibi zulme uğrama korkusunu haklılaştıran konuyla ilgili herhangi bir gerekçeye de işaret etmemiştir. Bu durum [2002 tarihli] Sığınma ve Mülteciler Kanunu kapsamında kendisinin sığınma başvurusunun kabul edilmemesine neden olmuştur. Başvurucu Kanunun m.9(1)(1) veya 9(1)(2) hükmünün uygulanmasını haklılaştıran herhangi bir gerekçe ileri sürmemiştir.

Dosyadaki deliller insani koruma verilmesinin gerekçelerine işaret etmektedir. Madde 9(1)(3) hükmü kapsamına giren koşullara dair emareler bulunmaktadır. Yukarıda ifade edilen koşullar, Lübnan’da bulunan Filistinlilerin kamplarındaki genel sosyal ve siyasi durumlarla bağlantılı olarak [başvurucunun] kişisel durumunun dikkate alınması için gerekçeler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Konuyla ilgili incelemeler sırasında toplanılan deliller, başvurucunun yaşamına ve vücut bütünlüğüne yönelik gerçek bir tehlike veya tecavüzün mevcut olduğunu ortaya koymaktadır.

Kanun m.75(2) hükmü uyarınca, görüşmeyi yapan resmi yetkili tarafından tanzim edilen kayıta ayrıntılı olarak ortaya konulmuş olan [başvurucunun] iddialarının gerçek olduğunun kabulü zorunludur.

...

[Kanunun] m.58(7) hükmü gereğince, Devlet Ulusal Güvenlik Dairesi, yazılı görüş sunmaya davet edilmiştir. 21 Ağustos 2009 tarihli bu görüşler, başvurucuya Bulgaristan Cumhuriyeti'nde koruma verilmesine yönelik herhangi bir itiraz ihtiva etmemektedir.”

12. Başvurucu kendisine mülteci statüsü verilmesinin reddi kararının yargısal denetimi amacıyla herhangi bir başvuruda bulunmamıştır.

13. Bu zaman süresinde başvurucu, diğer Filistinlilerle birlikte, Devlet Mülteciler Dairesi tarafından işletilen bir lojmana yerleştirilmiştir.

B. Başvurucunun Sınır Dışı Edilmesi Emri ve Takip Eden Alıkonulması

14. 17 Kasım 2009 tarihinde Devlet Ulusal Güvenlik Dairesi ulusal güvenlik gerekçesiyle başvurucunun sınır dışı edilmesini ve bu tedbirin uygulanmasına yönelik olarak da başvurucunun alıkonulmasını önermiştir. Daire, bu önerisinin dayanağı olarak başvurucunun Hamas, Jund al-Sham, Ansar Allah ve diğerleri ile yakın bir iş birliği içerisinde faaliyet gösteren Sünni bir terörist örgüt olarak tanımladıkları Usbat al-Ansar'ın mensubu olduğunu ifade etmiştir (bkz. aşağıda, para.54, 59-61 ve 78). İddiaya göre başvurucu örgütün “ıslak işlerinde” ve bir Filistin siyasi partisinin 10 üyesine yönelik suikastlarda görev almıştır ve Lübnan resmi makamları tarafından bunlarla bağlantılı olarak aranmaktadır. Başvurucu Usbat al-Ansar liderlerinden birisinin akrabasıdır. Bu husus birlikte çalışılan güvenlik teşkilatları tarafından doğrulanmıştır. Ayrıca başvurucunun Ayn al-Hilweh'de aktif olarak faaliyet gösteren bir terörist örgüte katılmış olduğu bilinen sığınma başvurusunda bulunmuş olan iki kişi ile irtibat içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu kişilerden birisi, bir Filistin siyasi parti mensubunun öldürülmesine adı karışmış ve Usbat al-Ansar ve Fatah al-İslam ile yakın bir iletişim içerisinde olmuştur (bkz. aşağıda, para. 65, 72, 74, 78 ve 81). Tüm bunlar başvurucunun önceki ve şu andaki faaliyetleri nedeniyle Bulgaristan ulusal güvenliğine ciddi bir tehdit oluşturduğunu ve başvurucunun ülkedeki mevcudiyetinin Bulgaristan'ın uluslararası terörizme karşı savaşta güvenilir bir ortak olmasına zarar verdiğini ortaya koymaktadır.

15. Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi Başkanı, 17 Kasım 2009 tarihinde başvurucunun sınır dışı edilmesi emri vermiştir. Daire Başkanı ayrıca “yukarıda ifade edilen görüşündeki gerekçeler ve başvurucunun ülkedeki mevcudiyetinin ulusal güvenliğe yönelik ciddi bir tehdit arz etmiş olmasına dayanarak” başvurucunun 10 yıl süre boyunca Bulgaristan'a girişine ve

ikametine yönelik bir yasak tesis etmiştir. Söz konusu emir 1998 tarihli Yabancılar Kanunu m.42 ve m.44(1) hükümlerine dayanmaktadır. Kanunun m.46(3) hükmüne uygun olarak herhangi bir maddi gerekçe ortaya konulmamıştır (bkz. aşağıda para.33). Emir, ayrıca emrin başvuru bilgilerine sunulmasını ve Kanunun m.44(4)(3) hükümleri uyarınca derhal icra edilmesi hususlarını ihtiva etmektedir(bkz. aşağıda para.34).

16. Söz konusu emir ile eş zamanlı olarak Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi Başkanı başvuru sınır dışı edilmek üzere alıkonulmasına yönelik bir emir vermiştir (bkz. aşağıda para.42 ve 43). Başkan, önerisinde belirtilen bilginin başvuru sınır dışı edilmesine yönelik emrin uygulanmasını önleme girişiminde bulunacağını ortaya koyduğunu gerekçe olarak belirtmiş ve dolayısıyla da alıkonulma emrinin derhal uygulanabilir olması gerektiği hususunu talimat etmiştir. Başkan ayrıca, sınır dışı etme emrinin uygulanması için gerekli olan tüm adımların acil olarak atılması için göç idaresi makamlarına talimat vermiştir.

17. Başvuru, 20 Kasım 2009 tarihinde gözaltına alınmış ve sınır dışı emrinin icrasının temini amacıyla hususi bir alıkonulma birimine yerleştirilmiştir. Başvuru söz konusu yere getirildiğinde hakkında verilmiş olan iki emre dair bilgilendirilmiş olduğunu, buna karşın emirlerin fotokopisinin kendisine verilmediğini beyan etmektedir.

18. Sınır dışı etme amacıyla alıkonulan kişiler için izin verilen maksimum alıkonulma süresinin -18 ay- (bkz. aşağıda para.44) yakında dolacağı hususu göz önüne alınarak, 19 Mayıs 2011 tarihinde Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi'nin Başkanı tarafından başvuru serbest bırakılması talimatı verilmiştir. Başvuru ertesi gün, 20 Mayıs 2011 tarihinde, serbest bırakılmıştır. Başvuru günlük olarak bulunduğu yer polis merkezine haber verme yükümlülüğüne tabi tutulmuştur. Başvuru halihazırda herhangi bir kimlik belgesine, destek veya çalışma imkanına sahip olmadığını beyan etmektedir.

C. Başvurucunun Sınır Dışı Edilmesine Yönelik Yargısal Denetim

19. 4 Aralık 2009 tarihinde başvuru sınır dışı edilmesi emrinin yargısal olarak denetlenmesi için başvuruda bulunmuştur. Başvuru ayrıca alıkonulmasına itiraz etmiştir. Başvuru ayrıca emrin hukuka aykırı olduğunu ve Bulgaristan'da bulunduğu sırada hiçbir hukuka aykırı faaliyet içerisinde bulunmadığını beyan etmiştir.

20. Başvuru 23 Mart 2010 tarihinde sınır dışı edilmesi önerisinin ve dosyada bulunan diğer belgelerin bir kısmı hakkında bilgi sahibi olmuş ve mahkmeden, gerekli olması durumunda ve gizli bilgilerin kullanılmasından kaynaklanan sınırlamalara tabi tutularak, anılı görüşte belirtilen "Filistin

siyasi partilerinin üyelerinin öldürülmesi ile bağlantılı olarak” Lübnan resmi makamları tarafından aranmakta olduğuna dair inancın dayanaklarının açıkça belirtilmesi hususunda resmi makamlara talimat verilmesini talep etmiştir. Başvurucu ayrıca mahkemeden, kendisi hakkında bilgi toplamak amacıyla özel yöntemlere başvurup başvurmadıklarının belirtilmesinin resmi makamlara sorulmasını, cevaplarının evet olması durumunda ise söz konusu arama emrinin ve diğer belgelerin birer kopyalarının sunulması hususunda resmi makamlara talimat verilmesini talep etmiştir.

21. Yüksek İdare Mahkemesi 27 Nisan 2010 tarihinde davayı ele almıştır.

22. Başvurucu anılı tarihte sunduğu esas hakkında beyanlarında, resmi makamların kendisinin sınır dışı edilmesini talimat etmek için dayandığı verilerin doğru olmadığını, belirsiz olduğunu, teyit edilmemiş olduğunu, kendi içinde tutarsız ve güvenilmez olduğunu beyan etmiştir. Başvurucu Usbat al-Ansar üyesi olmadığını, tam aksine terörist yapılar tarafından aranmakta olduğunu ve Lübnan’dan kaçmak için bir gerekçesi olduğunu ifade etmiştir. Öneride terörist olarak atıfta bulunulan akrabasının gerçekte Birleşmiş Milletler tarafından yönetilen bir okulda resmi görevli olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu, Lübnan resmi makamları tarafından aranmakta olduğu iddiasını destekleyecek hiçbir somut unsurun bulunmadığını ifade etmiştir. Başvurucu, Bulgaristan makamlarının, Bulgaristan ve Lübnan arasında cezai meselelerde karşılıklı iş birliğine yönelik mevcut olan antlaşma kapsamında mümkün olmasına rağmen, bu hususu resmi yollar üzerinden teyit etmek amacıyla girişimde bulunmamış olduklarını beyan etmiştir. Başvurucu söz konusu meselelere dair somut bilginin bulunmamasının, aleyhindeki iddiaları çürütmek amacıyla delil sunmasına mani olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi’nin sığınma başvurusuna ilişkin inceleme sırasında kendisine Bulgaristan’da koruma verilmesine yönelik herhangi bir itirazda bulunmamış olduğuna dikkat çekmiştir (bkz. yukarıda para.11). Başvurucu son olarak, yaşamına yönelik risk temelinde kendisine insancıl koruma statüsünün verilmiş olduğu hususuna dikkat çekmiş ve sınır dışı edilmesinin “geri-göndermeme” ilkesi ile Sözleşme m.3’ü ihlal edeceğini beyan etmiştir.

23. Yüksek İdare Mahkemesi 22 Haziran 2010 tarihli nihai kararı ile (реш. № 8-10 от 22 юни 2010 г. по адм. д. № С-4/2010 г., ВАС, VII о.) ve aşağıdaki gerekçeyle sınır dışı edilmesi emrini onamıştır:

“Emir, T-6-5347/17.11.2009 sayılı görüşte ortaya konulan gerekçeler ile [1998 tarihli - bkz. aşağıda para.33] Yabancılar Kanunu m.42(1) hükmünde belirtilen- yabancıların ülkede mevcudiyetinin ulusal güvenliğe ciddi tehdit teşkil etmesi - maddi gerekçe temelinde tesis edilmiştir.

Mesele konusu zorlayıcı tedbirin tesis edilmesi önerisi başvurunun 30 Kasım 1989 tarihinde ‘Ain al-Hilweh’de bulunan bir mülteci

kampında doğduğunu, başvurucunun bu kampta aktif bir terörist örgüt olan ‘Asbat al-Ansar’ın’ üyesi olduğunu, bu organizasyonun ‘ Hamas’ gibi benzer örgütlerle yakın iş birliği içerisinde faaliyet gösterdiğini, başvurucunun ‘ıslak iş” takımının üyesi olduğunu ve bir Filistin siyasi partisinin üyelerini hedef aldığını, geçerli bilgiye göre ‘Asbat al-Ansar’ın’ liderlerinden birisi olan [A]’nın başvurucunun akrabası olduğu hususunda herhangi bir ihtilaf bulunmadığını, başvurucunun bu örgütün fikirlerini sıkı sıkıya benimsediği ve onun liderlerinin emirlerini herhangi bir tereddüt göstermeksizin yerine getirdiğini ifade etmektedir. ,

[Başvurucu] Haziran 2009 tarihinde ülke topraklarına giriş yapmış ve sığınma başvurusunda bulunmuştur. Hal böyle olmakla birlikte başvuru aynı yıl Ağustos ayında sahte belgelerle, Batı Avrupa ülkelerine gitmek amacıyla ülkeyi terk etme girişiminde bulunmuştur. Başvurucu [Bulgaristan-Yunan sınırında bir kontrol noktasında] sınır polisi tarafından gözaltına alınmıştır. 21 Ağustos 2009 tarihinde Petrich Bölge Mahkemesi, başvurucunun Ceza Kanunu m.279/1 ve 318 hükümlerinde düzenlenen suçları ikrar etmesi temelinde (savcılık ile başvurusu arasında¹) yapılan antlaşmayı onaylamıştır [sınırın kanuna aykırı olarak geçilmesi ve başka bir kişi için düzenlenmiş olan resmi belgeyi kullanarak bir kamu görevlisini kandırmaya çalışmak]. Başvurucu 3 yıllığına ertelenen 6 ay hapis cezasına ve 200 Bulgaristan Levası adli para cezasına mahkum edilmiştir.

Dayanak bilgiye göre başvuru, sığınma talebinde bulunan kişiler olarak ülkede sakin olan [B] ve [C] ile irtibat halindedir. Ayrıca M.I.’nin Jund al-Sham’ın üyesi olduğuna ve ‘Ayn al-Hilweh’teki’ bir El-Fetih üyesine suikast yapılmasında görev almış ve bununla bağlantılı olarak Lübnan resmi makamları tarafından arandığına dair bilgi mevcuttur. [C] bir terörist örgüt olan ‘Asbat al-Ansar’ile müzahirdir ve Lübnanlı terörist örgüt mensupları tarafından kullanılan Lübnan’dan Batı Avrupa’ya insan ticareti kanalında görev almıştır. [D] ile Batı Avrupa’da sakin ve ‘Jund al-Sham’ sempatizanı olan kişiler arasında irtibat olduğu hususu bilinmektedir. Öneri, başvurucunun daha önceki ve halihazırdaki faaliyetleri dolayısıyla [2007 tarihli] Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi Kanunu m.4 kapsamı çerçevesinde Bulgaristan Cumhuriyeti’nin güvenliğine ciddi tehlike teşkil ettiği ve başvurucunun ülkedeki mevcudiyetinin uluslararası terörizme karşı savaşta güvenilir bir partner olan ülkemizin güvenilirliğine gölge düşmesine neden olabileceği hususunda gerekçeli bir varsayımda bulunmaktadır.

Davadaki yazılı deliller 12 Nisan 2010 gün ve RB 202001 - 001 - 03 - T6- 3594 - 95 ve 96 sayılı alıntılar içermektedir. Devlet Mülteci

¹ Ç.n.

Dairesi, 29 Ekim 2009 gün ve 513 sayılı kararı ile başvurucunun mülteci statüsü verilmesi talebini reddetmiştir.

Başvurucunun ülke topraklarında hukuka uygun olarak sakin olduğu hususundaki başvuru belgesindeki beyan doğrulanmamıştır. Başvuru belgesinde bulunan başvurucunun hukuka aykırı faaliyetlere dahil olmadığı hususu, uzman devlet dairesinin bu bağlamda tespitlerde bulunmuş olması nedeniyle, ispat edilmiş olarak kabul edilemez.

1998 tarihli Yabancılar Kanunu m. 46(3) uyarınca sınır dışı emirleri zorlayıcı tedbirin tesis edilmesi açısından maddi gerekçelere işaret etmemektedir; bu gerekçeler tedbirin tesisine yönelik önerinin muhtevasında bulunmaktadır. Öneri, [2007 tarihli] Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi Kanunu m.4(1)(11) ve (14) uyarınca Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi'nin görev alanına giren ulusal güvenliğin ihlaline yönelik emareler ortaya koymaktadır: uluslararası terörizm ve ulusal güvenlik için tehdit teşkil eden sınır ötesi örgütlü suçlar. Bu tür emarelerin mevcudiyeti ülkenin güvenliğine yönelik eylemler açısından kuşkunun ötesinde bir delilin varlığını gerektirmez. Başvurucunun mevcudiyetinin ulusal güvenliğe yönelik ciddi bir tehdit yarattığına dair makul bir varsayıma neden olabilecek emarelerin mevcudiyeti halinde bir zorlayıcı tedbirin tesis açısından yeterli gerekçe bulunmaktadır. Yürürlükteki yöntemler aracılığıyla elde edilen ve 17 Kasım 2009 tarih ve RB 202001 – 001 – 03 - T6 - 5347 sayılı önerideki maddi veriler, başvurucunun mevcudiyetinin ülkenin güvenliğine ciddi tehdit oluşturduğuna yönelik makul olan varsayımın dayanağını teşkil etmektedir. Başvurucunun ülke topraklarında faaliyetine yönelik mevcut bilgiler [1998 tarihli, bkz. aşağıda para.33] Yabancılar Kanunu m.42'de düzenlenen gerekçelerin mevcudiyetini ortaya koymaktadır.

Yabancılar Kanunu m.42 tarafından düzenlenen zorlayıcı tedbir türünden bir tedbir, önleyici bir özelliğe haizdir ve ülkenin güvenliğine yönelik eylemleri önlemeyi amaçlamaktadır. İdari bir tedbirin tesis edilmesine ilişkin bir dava olmaması nedeniyle, böylesi bir tedbirin tesis edilmesi için toplanan bilginin tamamına yönelik eksiksiz bir araştırma yapılması veya bu bilgiye dair delil toplanması gerekli değildir.

Başvurucunun aleni bir mahkeme huzurunda alınmış olan beyanı ve başvurucunun yaşamının tehlikede olduğu, Lübnan'a geri gönderilmesini istemediği hususunun işbu yargılamayla bir ilgisi bulunmamaktadır. Bir yabancının, Yabancılar Kanunu m.42/2 uyarınca Bulgaristan Cumhuriyeti'nde kalma hakkının geri alınması ve Bulgaristan topraklarına girişine yasak getirilmesi kaçınılmaz olarak birinci fıkra (sınır dışı etme) uyarınca tesis edilen zorlayıcı tedbirin bir sonucudur.

Emir, yasal gerekliliklere uygundur. Zorlayıcı tedbir [1988 tarihli] Yabancılar Kanunu m.44 uyarınca yetkili makam tarafından, uygun bir biçimde ve idari usul ve maddi hukuk kurallarına ve kanunun amacına uygun olarak tesis edilmiş ve bu nedenlerle de yargısal denetim başvurusunun, temelsiz olduğu gerekçesiyle, reddi zorunludur.”

D. Başvurucunun Sınır Dışı Edilmesine ve Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmasına Yönelik Yargısal Denetim

24. Başvurucunun sınır dışı edilmesine yönelik özgürlüğünden yoksun bırakılmasına karşı yasal itirazı (bkz. yukarıda para.19) Sofya İdare Mahkemesi’ne tevzi edilmiştir. İzleyen yargı sürecinde ulusal mahkemeye, sınır dışı önerisinden yapılan bir alıntı ibraz edilmiştir. Ulusal mahkeme, 9 Şubat 2010 (реш. № 2 от 9 февруари 2010 г. по адм. д. № С-66/ 2009 г., CAC, I о.) tarihli nihai kararında, yetkili makam tarafından, usule uygun olarak ilgili, maddi hukuka ve usul kurallarına uygun ve kanunun amacıyla uyumlu olarak icra edilmiş olduğu tespitiyle başvurucunun alıkonulması kararını onamıştır. Mahkeme, devamında başvurucunun sınır dışı edilmesi emrinin uygulanmasını engellemeye teşebbüs edeceği hususunda yeterli delil bulunduğunu ifade etmiştir.

25. 2010 yılı yazı, hangi gün olduğu belirtilmemiş olan bir tarihte, 1998 tarihli Yabancılar Kanunu yeni m.46a(4) hükmünün gereğine uygun olarak Sofya Şehri İdare Mahkemesi, başvurucunun tutukluluğunun devamına dair resen yargısal denetim gerçekleştirmiştir (адм. д. № 3872/2010 г., CAC). Mahkeme başvurucunun tutukluluğunun ilave altı ay daha devamı kararını uygun bulmuştur.

26. Sofya Şehir İdare Mahkemesi, 7 Aralık 2010 tarihinde başvurucunun alıkonulmasının maksimum 6 ay süre ile 20 Mayıs 2011 tarihine kadar uzatılmasına yönelik kararı resen uygun bulmuştur (опр. № 4227 от 7 декември 2010 г. по адм. д. № 9061/2010 г., CAC, I о.). Mahkeme alıkonulma işleminin neredeyse 12 aydır devam ettiğini ve kanun uyarınca maksimum 18 ay uzatılabileceğini belirtmiştir. Başvurucunun sınır dışı edilmesine ve emrin icrasına yönelik engeller mevcut olmuştur. Başvurucu, Lübnan’a girmesine imkan verecek seyahat belgelerine sahip değildir. Bu nedenle de dava 1998 tarihli Yabancılar Kanunu m.44(8) hükmü kapsamına girmektedir (bkz. aşağıda para.44).

II. KONUYLA İLGİLİ İÇ HUKUK

A. Sığınma ve İnsancıl Koruma

27. 1991 tarihli Anayasanın m.27 hükmü şöyledir:

“1. Ülkede kanuna uygun olarak sakin olan yabancılar, kanunda öngörülen koşullar ve kanunda belirtilen yöntem istisna olmak üzere, kendi iradelerinin hilafına ülkeden çıkarılamazlar.

2. Bulgaristan Cumhuriyeti, uluslararası kabul edilmiş olan haklar ve özgürlükleri destekleyen düşünceleri veya faaliyetleri nedeniyle zulme uğrayan yabancılara sığınmacı statüsü verir.

3. Sığınmacı statüsünün verilmesine ilişkin koşullar ve usul kanun tarafından düzenlenir.”

28. Bulgaristan, Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair 1951 Sözleşmesi ile Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair 1967 Protokolü’nü 12 Mayıs 1993 tarihinde kabul etmiş ve anılı belgeler Bulgaristan açısından 10 Ağustos 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

29. 2002 tarihli Sığınma ve Mülteciler Kanunu m.9(1)(3) hükmü, ülke içi veya uluslararası mahiyette bir çatışmanın bir sonucu olarak gerçek bir ölüm veya kötü muamele riskiyle karşı karşıya kalmış olması nedeniyle ülkesinden ayrılmaya veya ülke dışında kalmaya zorlanmış olan kişilere insancıl koruma verileceğini düzenlemektedir. Madde 9(2) hükmü açık bir şekilde riskin resmi makamlar veya resmi makamların karşı tedbir alamadıkları veya almak istemedikleri örgütler kaynaklı olabileceğini düzenlemektedir. Madde 9(5) hükmü, menşei ülkelerinin bir kısmında ciddi ihlal riskinin bulunmaması ve bu alanda özgür bir şekilde ve süreklilik arz edecek şekilde bir koruma imkanına sahip olmaları durumunda, bireylere insancıl korumanın tahsis edilemeyeceğini düzenlemektedir. Madde 75(2) uyarınca resmi makamlar, bir sığınma başvurusu hakkında karar verirken başvurucunun kişisel durumu, menşei ülke veya diğer ülkelerle ilişkiler açısından tüm ilgili olguları dikkate almak zorundadırlar. Söz konusu madde hükmü ayrıca, bir başvurucunun beyanının delille desteklenmediği bir durumda, başvurucunun başvurusunu kanıtlamak için çaba göstermiş olması ve delilin bulunmayışına dair iyi bir açıklama sunmuş olması durumunda, anılı beyanın gerçek olarak kabul edilmesinin zorunlu olduğunu düzenlemektedir. Madde 58(7) hükmü, sığınma başvurularını ele alan resmi makamların, Ulusal Güvenlik Devlet Dairesi’nden yazılı görüş almalarını zorunlu kılmaktadır.

30. Madde 4(3) hükmü uyarınca, anılı kanun kapsamında koruma statüsü verilmiş olan veya böylesi bir koruma talebiyle Bulgaristan’a giriş yapmış olan kişilerin, ırkları, dinleri, milliyetleri, bir sosyal gruba üyelikleri, siyasi düşünce veya görüşleri nedeniyle yaşamlarının veya özgürlüklerinin risk altında olacağı veya işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı veya alçaltıcı muamele veya ceza riskiyle karşı karşıya kalacakları bir ülke toprağına geri gönderilemeyeceğini düzenlemektedir. Hal böyle olmakla birlikte 1951 tarihli Sözleşme’nin m.33/2 hükmünde belirtilen kuralın yansıması mahiyetinde olan m.4(4) hükmü, ulusal güvenlik için bir tehlike teşkil ettikleri hususunda gerekçeler bulunması durumunda, bu kapsamdaki

yabancıların yukarıda belirtilen kolaylıktan yararlanma hususunda talepte bulunamayabileceğini düzenlemektedir. Bu hüküm kapsamında bildirilen herhangi bir emsal içtihat bulunmamaktadır.

31. Madde 67(1) hükmü, sınır dışı emirlerinin sığınma incelemesi tamamlanıncaya kadar icra edilemeyeceğini düzenlemektedir. Madde 67(2) gereğince, kişiye sığınmacı veya insancıl koruma statüsü verilmesi durumunda, sınır dışı emirleri icra edilmemektedir. Hal böyle olmakla birlikte, ülkede bulunmalarının ulusal güvenlik açısından tehlike arz edebileceği değerlendirmesi yapılan yabancılar açısından bu iki madde hükmü uygulanabilir değildir (madde 67(3)).

B. Ulusal Güvenlik Gerekçeleriyle Yabancıların Sınır Dışı Edilmeleri

32. Ulusal güvenlik gerekçeleriyle sınır dışı edilme kurumunu düzenleyen kanunların 2009 yılına kadar ve zaman içerisinde meydana gelen değişiklikleri de içerecek şekilde ayrıntılı olarak yapılmış tanımlaması için Mahkeme'nin *C.G. ve Diğerleri / Bulgaristan* (B.No: 1365/07, 24 Nisan 2008) kararının 18-26 paragraf aralığı ile *Raza / Bulgaristan* (B.No: 31465/08, 11 Şubat 2010) kararının 30-36 paragraf aralığına bakılabilir. Konuyla ilgili hükümler, değişiklik yapılmış haliyle ve kanunun uygulamasına yönelik yönetmeliklerle birlikte 1998 tarihli Yabancılar Kanunu muhtevasında bulunmaktadır.

33. Kanun m.42(1) hükmü, bir yabancıнын mevcudiyetinin ulusal güvenlik veya kamu düzenine yönelik ciddi bir tehlike arz etmesi durumunda ülke dışına çıkarılmasının zorunlu olduğunu düzenlemektedir. Hal böyle olmakla birlikte ulusal güvenlik gerekçesine dayalı sınır dışı emirleri söz konusu tedbirin tesisi açısından maddi vakıaları ihtiva etmemektedir (m.46(3)). Madde 42(2) hükmü uyarınca, sınır dışı etme işlemiyle birlikte yabancıнын ikamet izninin geri alınması ve ülkeye giriş yasağına yönelik bir yasak getirilmesi zorunludur.

34. Ulusal güvenlik veya kamu düzeni gerekçelerine dayanan sınır dışı emirleri derhal icra edilebilir mahiyettedir (m.44(4)(3)). Hal böyle olmakla birlikte, sınır dışı işleminin derhal icra edilememesi veya hukuki veya teknik nedenlerle ertelenmesi ihtiyacının ortaya çıkması durumunda, konuyla ilgili engeller ortadan kaldırılınca kadar, sınır dışı emrinin uygulanması askıya alınabilir (m.44b(1)).

35. Sınır dışı emirlerine karşı, kararları kesin olan Yüksek İdare Mahkemesi nezdinde itiraz edilebilir (m.46(2)). Yargısal denetim başvurusunun yapılmış olması, itiraza konu emrin icrasının yürütmesini durdurmaz (m.46(4)).

36. 2006 tarihli İdari Usul Kanunu m.166/2 hükmü, yargısal inceleme başvurusunu ele alan bir mahkemenin, idarenin söz konusu emrin derhal uygulanmasını talimat ettiği, icranın başvuru açısından öngörülebilir veya

telafisi güç bir zarara neden olabileceği durumlarda dahi, söz konusu idari işlemin icrasının yürütmesini durdurabilir. Yürütmenin durdurulması talepleri açık duruşmada ele alınır ve kanun yoluna başvuru yolu açık olan bir hüküm aracılığıyla karara bağlanır (m.166/3). Yüksek İdare Mahkemesi 27 Ocak 2009 tarihli kararıyla ulusal güvenlik gerekçeleriyle tesis edilen sınır dışı emirlerinin icrasının yürütmesinin durdurulamayacağına hükmetmiştir. Mevzuatın derhal icrayı zorunlu kılması durumunda, ancak bir mahkeme tarafından ve aynı mevzuatın hususi olarak imkan vermesi halinde icranın yürütmesinin durdurulması mümkündür. Buna karşın 1998 tarihli Yabancılar Kanunu m.46(4) hükmü açık bir şekilde bu ihtimale mani olmuştur (опр. № 1147 от 27 януари 2009 г. по адм. д. № 393/2009 г., ВАС, петчл).

37. Yüksek İdare Mahkemesi Genel Kurulu 8 Eylül 2009 tarihli yorum kararında, (тълк. реш. № 5 от 8 септември 2009 г. по тълк. д. № 1/2009 г., ВАС, ОСК) mevzuatın idari kararların derhal icra edilebilirliğini gerektirdiği bir durumda dahi, kanunun yargısal denetimi açıkça engellememesi koşuluyla m.166/2'nin uygulanacağını ifade etmiştir. Anılı hükmün, ulusal güvenlik gerekçesine dayanılarak tesis edilen sınır dışı emirlerinin icrasının yürütülmesi olasılığı üzerindeki etkisi açık değildir.

38. 2001 yılında değişiklik yapılan 1998 tarihli Yabancılar Kanunu m.44a hükmü uyarınca, ulusal güvenlik veya kamu düzeni gerekçeleriyle sınır dışı edilmesine karar verilen bir yabancı yaşamının veya özgürlüğünün tehlikede olacağı veya zulüm, işkence veya insanlık dışı veya alçaltıcı muamele riskiyle karşı karşıya kalacağı bir ülkeye sınır dışı edilemez. İşbu madde hükmü kapsamındaki önceki içtihatlarında Yüksek İdare Mahkemesi, Devlet Mülteciler Dairesi'nin sığınma taleplerini ele alırken bu hükme başvurabileceğini kabul etmiştir (реш. № 5848 от 17 юни 2002 г. по адм. д. № 7864/2001 г., ВАС, III о.; реш. № 6048 от 24 юни 2002 г. по адм. д. № 1298/2002 г., ВАС, III о.; реш. № 7102 от 16 юли 2002 г. по адм. д. № 994/2002 г., ВАС, III о.; реш. № 9203 от 16 октомври 2002 г. по адм. д. № 4948/2002 г., ВАС, III о.; реш. № 10069 от 12 ноември 2002 г. по адм. д. № 996/2002 г., ВАС, III о.). Hal böyle olmakla birlikte 2003 yılında verilen bir kararda mahkeme Daire'nin m.44a hükmünün uygulanması hususunda herhangi bir yetkisinin bulunmadığına ve bu meselenin göç idaresinin yetkisi dahilinde olduğuna hükmetmiştir. Sınır dışı etme emrinin yargısal denetimine ilişkin 2007 tarihli bir kararda mahkeme, her ne kadar oldukça sınırlı da olsa, bu hüküm kapsamındaki iddiayı incelemiştir (реш. № 9636 от 15 октомври 2007 г. по адм. д. № 2222/2007 г., ВАС, III о.). Buna karşın 2008 tarihli üç kararında mahkeme, m.44a'da ifade edilen yasağın sınır dışı etme emrinin hukukiliğine ilişkin olmadığını, ama sadece söz konusu emrin icrasına mani olduğunu ifade etmiştir. Bu davaların ikisinde mahkeme, her ne kadar sınırlı da olsa, ilgili kişinin risk altında olduğu iddiasının esasının incelenmesine devam etmiş (реш. № 6787 от 5 юни 2008 г. по адм. д. № 11461/2007 г., ВАС, III о.;

реш. № 6788 от 5 юни 2008 г. по адм. д. № 11456/2007 г., ВАС, III о.), üçüncüsünde sadece sınır dışı emrinin icrasıyla yetkili olan resmi makamların m.44a'ya başvurma yetkisine sahip olduklarını belirterek inceleme talebini reddetmiştir (реш. № 7054 от 12 юни 2008 г. адм. д. № 10332/2007 г., ВАС, III о.). Göç idaresi tarafından m.44a hükmünün uygulandığına dair herhangi bir vaka bildirilmemiştir.

39. Sınır dışı edilmesine karar verilen bir kişinin seyahat etmesine imkan verecek bir belgeye sahip olmaması durumunda, göç idaresi anılı kişinin vatandaşı olduğu ülke büyükelçiliği veya konsoloslugu ile irtibata geçerek bir adet seyahat belgesi temin etmek durumundadır. Bunun mümkün olmaması durumunda Dışişleri Bakanlığı konsolosluk bölümü vasıtasıyla temin edilmelidir (Kanunun uygulanmasına yönelik yeni yönetmelik mahiyetinde olan 74(1) sayılı 5 Temmuz 2011 tarihli yönetmelikle değişik 1998 tarihli Yabancılar Kanunu'nun uygulanmasına yönelik 2000 tarihli 52(1) sayılı yönetmelik).

40. 1998 tarihli Yabancılar Kanunu uygulanmasına yönelik yeni yönetmeliklerden 71 sayılı yönetmelik uyarınca (eski yönetmeliklerden 48 sayılı yönetmeliği ilga etmiştir) sınır dışı etme emirlerinin hava yolu vasıtasıyla icra edildiği vakalarda söz konusu kişiye, vatandaşı olduğu ülkeye veya kişinin kendisini kabul etmesi muhtemel tercih edeceği başka bir ülkeye kadar göç idaresi görevlileri eşlik edecektir.

C. Sınır Dışına Yönelik Özgürlükten Yoksun Bırakma

41. Sınır dışı edilmesine karar verilen kişilerin alıkonulmasını düzenleyen 1998 tarihli Yabancılar Kanunu hükümlerinin ayrıntılı tarihi Raza kararının 37-42.paragraflarında bulunabilir. Halihazırdaki ilgili rejim şu şekildedir.

42. Madde 44(5) hükmü sınır dışı edilmesine karar verilen kişinin Bulgaristan'dan ayrılmasına ve gidilecek ülkeye girişine dair bir engel bulunması durumunda anılı kişi, her gün yerel polis merkezine bildirimde bulunma yükümlülüğüne tabi tutulabilir.

43. Madde 44(6) uyarınca sınır dışı edilmesine karar verilen kişinin, kimliğinin belirsiz olması, sınır dışı emrinin icrasını engellemesi veya kaçma riskinin bulunması hallerinde özel bir alıkonulma biriminde alıkonulması mümkündür. Madde 44(10) uyarınca sınır dışı edilmesine karar verilen kişiler, böylesi bir kararın verilme ihtiyacını, yasal gerekçelerini ortaya koyan özel emirlere uygun olarak ve m.44(6) uyarınca anılı emirlerin fotokopileri ile birlikte alıkonulma birimlerine yerleştirilirler.

44. Hukuka aykırı olarak bulunan üçüncü ülke vatandaşlarının geri gönderilmesine yönelik Ortak Standartlar ve Usullere Dair Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi'nin 16 Aralık 2008 tarih 2008/115/EC sayılı Yönergesi'nin m.15/5 ve 6 hükümlerinin ulusal hukukta hayata geçirilmesi amacıyla kabul edilmiş olan madde 44(8) hükmü (bkz.

aşağıda para.46-48) uyarınca alıkonulma işlemine ancak 6.fıkra'da belirtilen koşullar mevcut olduğu sürece ve her halükarda 6 ayı geçmeyecek bir süre için başvurulabilir. İstisnai olarak, sınır dışı edilmesine karar verilen kişinin resmi makamlarla işbirliği yapmayı reddetmesi veya gerekli seyahat belgelerinin temininde gecikmeler olması veya sınır dışı edilmesine karar verilen kişinin ulusal güvenlik veya kamu düzeni açısından tehlike arz etmesi durumunda alıkonulma işlemi, maksimum 18 ay olmak kaydıyla, ilave 12 ay daha uzatılabilir.

45. Madde 46a hükmü yetkili idare mahkemeleri tarafından haklarında sınır dışı etme kararı verilmiş kişilere yönelik alıkonulma emirlerinin yargısal denetimlerini düzenlemektedir. Böylesi bir yargısal denetim başvurusunun, alıkonulma işleminin tesisinden itibaren 3 gün içinde yapılması zorunludur ve böylesi bir başvuru işlemin yürütmesini durdurmamaktadır (1 nolu fıkra). İdare mahkemesi, yargısal denetim başvurusunun yapılmasından itibaren 1 ayı geçmeyecek bir süre içerisinde aleni bir duruşmada başvuruyu ele almak ve nihai bir kararla başvuruyu karara bağlamak zorundadır. Ek olarak sınır dışı edilmesine karar verilen kişilerin tutulduğu birimlerin amirleri, her 6 ayda bir, ülkeden gönderilmesinde yaşanan sorunlar nedeniyle 6 aydan fazla süredir birimlerinde tutulan kişilerin listelerini yetkili mahkemeye sunmak zorundadır (3 nolu fıkra). Böylesi bir durumda mahkeme resen ve vereceği nihai kararla söz konusu kişilerin alıkonulmasının devamı veya serbest bırakılmaları hususunda karar vermek zorundadır (4 nolu fıkra). Mahkeme alıkonulma kararının iptaline veya alıkonulan kişinin serbest bırakılmasına karar vermesi halinde, söz konusu kişinin derhal serbest bırakılması zorunluluğu bulunmaktadır (4 nolu fıkra).

III. KONUYLA İLGİLİ AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU

46. Hukuka aykırı olarak bulunan üçüncü ülke vatandaşlarının geri gönderilmesine yönelik Ortak Standartlar ve Usullere Dair Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi'nin 16 Aralık 2008 tarih 2008/115/EC sayılı Yönergesi 13 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir (m.22). Madde 20 uyarınca Avrupa Birliği Üye Devletleri, 24 Aralık 2009 tarihine kadar söz konusu yönergenin hükümlerini ulusal hukuklarına aktarmakla yükümlü kılınmışlardır.

47. Yönergenin 16.maddesi şöyledir:

“Kişinin ülke dışına gönderilmesi amacına matuf alıkonulma işlemine başvurulması sınırlı olmalı ve kullanılan yöntem ve hedeflenen amaçlar bağlamında oranlılık ilkesine tabi tutulmalıdır. Alıkonulma işlemi, sadece geri göndermeye hazırlık ve ülke dışına çıkarma sürecini

gerçekleştirmek amacıyla ve daha hafif şiddette zorlayıcı tedbirlerin yeterli olmayacağı bir durumda haklı görülür.”

48. Ülke dışına çıkarılma işlemine yönelik alıkonulma işlemini düzenleyen Yönerge m.15 hükmünün konuyla ilgili kısımları şöyledir:

“1. Hususi bir vakada diğer uygun ve daha az tazyik ihtiva eden tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanmasının mümkün olmaması şartıyla geri göndermeye hazırlık ve/veya ülke dışına çıkarmayı gerçekleştirmek amacıyla ve özellikle de;

(a) Kaçma riskinin bulunması veya

(b) Söz konusu üçüncü ülke vatandaşının geri dönme veya ülke dışına çıkma sürecinden kaçınması veya bunları engellemesi

hallerinde Üye Devletler, geri gönderme sürecine tabi tutulan bir üçüncü ülke vatandaşını alıkonulma işlemine tabi tutulabilirler.

Her halükarda alıkonulma, mümkün olduğu kadar kısa ve ülke dışına çıkarmaya yönelik işlemler yürürlükte olduğu ve uygun bir özenle icra edildikleri süre boyunca devam ettirilmelidir.

...

4. Hukuki veya diğer değerlendirmeler neticesinde ülke dışına gönderilmeye ilişkin makul bir olasılığın mümkün olmadığı veya birinci fıkrada belirtilen koşulların artık mevcut olmadığına ortaya çıkması durumunda alıkonulma işlemi haklılığını kaybeder ve anılı kişi derhal serbest bırakılır.

5. Alıkonulma işlemi 1.fıkrada belirtilen koşullar yerine getirildiği ve ülke dışına çıkarma işleminin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini temin edecek süre boyunca devam ettirilir. Her taraf devlet, 6 ayı aşmayacak, asgari bir alıkonulma süresi belirleyecektir.

6. Üye Devletler, tüm makul çabalarına rağmen ülke dışına çıkarma işleminin

(a) İlgili üçüncü ülke vatandaşının işbirliği yapmaması veya

(b) Üçüncü ülkeden gerekli belgelerin temininde gecikmeler yaşanması

dolayısıyla daha fazla sürmesinin kuvvetle muhtemel olduğu vakalarda, iç hukuklarına uygun olarak ilave bir 12 ayı geçmeyecek sınırlı bir süre istisna olmak şartıyla, 5. fıkrada belirtilen süreyi aşmazlar.”

49. 10 Ağustos 2009 tarihinde Sofya Şehir İdare Mahkemesi, Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın (“ATAD”) yukarıda alıntılanan maddenin

çeşitli paragraflarına yönelik tespit mahiyetindeki ön kararına atıfta bulunmuştur.

50. ATAD Kanun Sözcüsü Mazák, diğer hususların yanı sıra Yönerge m.15/5 ve m.6'nın atıfta bulunduğu sürelerin, alıkonulma süresinin dışında kalan ve mutlak mahiyette olan alıkonulma sürelerini tanımlamış olduğu, söz konusu hükümlerin lafızlarından da anlaşılacağı üzere ülke dışına gönderme öncesindeki her türlü özgürlükten yoksun bırakmanın mümkün olduğunca kısa ve ülke dışına çıkarmaya yönelik işlemler yürürlükte olduğu ve uygun bir özenle icra edildikleri süre boyunca sürdürülebileceği ve koşulların daha fazla mevcut olmaması veya ülke dışına gönderilmeye ilişkin makul bir olasılığın mümkün olmaması durumunda alıkonulma işlemine son verilmesinin zorunlu olduğu görüşündedir. Kanun Sözcüsü devamında, söz konusu maksimum alıkonulma süreleri alıkonulmanın oranlı olmasına, bir diğer ifadeyle süresinin mümkün olduğunca kısa ve her halükarda 6 ay ve koşulları bulunması durumunda 18 aydan daha fazla olmamasına yönelik kurallar manzumesinin bir parçasıdır.

51. ATAD, 30 Kasım 2009 tarihli kararında (*Saïd Shamilovich Kadzoev / Direktsia 'Migratsia' pri Ministerstvo na vatreshnite raboti*, dava C-357/09), diğer hususların yanı sıra (*inter alia*), m.15/5 ve m.6 hükümlerinin amacı, ülke dışına çıkarılma amacına matuf bir alıkonulma işleminin her halükarda 18 ayı aşmamasıdır. ATAD devamında söz konusu hükümlerin, sınır dışı etme işleminin icrasının, bu süreçte alıkonulma biriminde tutulan anılı kişinin yargısal denetime başvurusu nedeniyle, yürütmesinin durdurulmuş olduğu sürenin, ülke dışına gönderilme amacıyla başvuru yapılan toplam alıkonulma süresinin hesabında dikkate alınacak şekilde yorumlanmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. ATAD ayrıca m.15/4 hükmünün yalnızca, m. 15/5 ve m. 6'daki süreleri dikkate alarak, ülke dışına çıkarmanın başarılı bir şekilde gerçekleştirileceğine dair gerçek bir olasılığın makul bir ülke dışına çıkarmaya karşılık geleceği ve söz konusu süreler ışığında anılı kişinin üçüncü bir ülke tarafından kabulünün kuvvetle ihtimal olmadığı bir durumda böylesi bir makul ihtimalin mevcut olmadığı anlamına gelecek şekilde yorumlanmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir.

IV. KONUYLA İLGİLİ MENŞEİ ÜLKE BİLGİSİ

A. Arka Plan

52. Lübnan'da 12 “resmi” mülteci kampı bulunmaktadır: 2'si ülkenin kuzeyinde bulunan Trablusşam yakınında, 5'i ülke merkezinde (4'ü Beyrut, 1'i Balebek yakınlarında), 5'i güneyde (2'si Sayda, 3'ü Sur yakınında). Buna ek olarak, bazen “resmi olmayan kamp” olarak atıfta bulunulan ve ülkeye yayılmış bir düzine resmi olmayan kümelenmeler mevcuttur. Lübnan'da bulunan Filistinli mültecilerin çoğunluğu 1948 tarihli Arap -

İsrail savaşı sırasında yerlerinden edilmiş kişiler ve onların altsoyudur. 1967 yılındaki 6 Gün Savaşı'ndan ve 1970'lerde Ürdün'den kovulmalarından sonra daha fazla Filistinli gelmiştir. Mülteciler 3 kategoriye ayrılmaktadır: Birleşmiş Milletler Yakın Doğudaki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı'na (BMYDFMYBA) ve aynı zamanda Lübnan resmi makamları nezdinde kayıtlı olanlar ("kayıtlı mülteciler"); Lübnan resmi makamları nezdinde kayıtlı olmakla birlikte BMYDFMYBA nezdinde kayıtlı olmayanlar ("kayıtlı olmayan mülteciler"); ve gerek Lübnanlı resmi makamlar gerekse de BMYDFMYBA nezdinde kayıtlı olmayan mülteciler ("Kimlik kartı olmayan mülteciler"). BMYDFMYBA'ya göre 30 Haziran 2010 tarihi itibarıyla Lübnan'da 427,057 kayıtlı mülteci bulunmaktadır. 226,767'si veya %53.1'i "resmi" kamplarda yaşamaktadır. Hal böyle olmakla birlikte Uluslararası Kriz Grubu'nun bir raporuna göre (bkz. aşağıda para.76-77) pek çok gözlemci BMYDFMYBA tarafından atıfta bulunulan rakamların şişirilmiş ve 1975 - 90 Lübnan İç Savaşı ile Filistinlilerin akınlarla ifade edilen sonraki ayrılışlarının etkilerinin dikkate alınmamış olduğuna inanmaktadır. Tahminlerine göre 2009 yılında ayrılmış olan mülteci sayısı 200.000 ile 250.000 arasındadır. 10.000 ile 35.000 arasında kayıtlı olmayan, 3.000 ile 5.000 arasında kimliği bulunmayan mülteci olduğu tahmin edilmektedir. Mevzuat uyarınca Lübnan'da bulunan Filistinliler yabancı olarak kabul edilmekte ve çeşitli sınırlamalara tabi tutulmaktadır (ayrıntılar için bkz. Uluslararası Af Örgütü: *Sürgün Edilmiş ve İstirap Çekenler: Lübnan'daki Filistinli Mülteciler*, Ekim 2007).

53. Ayn al-Hilweh (diğer Arapça ifade edilişleri: Ain al-Helweh, Ein el-Hilweh, Ein al-Helweh, and Ayn Hilwa) Sayda yakınlarında bulunan "resmi" iki kamptan birisidir. Kentin dış mahallelerinde kuzey Filistin'den gelen mültecileri barındırmak amacıyla 1948 yılında kurulmuştur. Lübnan İç Savaşı'nın sonucu olan yerinden edilmeler sonrasında gerek alan gerekse insan nüfusu açısından orada bulunan en büyük kamp haline gelmiştir. BMYDFMYBA'ya göre kampta 47.500'den daha fazla kayıtlı mülteci bulunmaktadır. Yukarıda belirtilen Uluslararası Kriz Grubu'na göre söz konusu rakam 70.000'ne yakındır. Kamp, 2 kilometrekarelik bir alanı kaplamakta ve en fazla insan yoğunluğu olan kamp özelliği taşımaktadır. Lübnan'da bulunan diğer Filistin mülteci kampları gibi, Lübnanlı resmi makamlar tarafından değil, yerel Filistinli fraksiyonlar tarafından kontrol edilmektedir. Lübnan Ordusu'nun kamp girişlerinde kontrol noktaları bulunmaktadır.

54. Hong Kong merkezli Asya Zamanları Online (Asia Times Online) isimli gazeteye mensup bir habercinin Ayn al-Hilweh'e yaptığı bir ziyaret sonrasında 7 Ocak 2010 tarihinde yayınlanmış olan makalede kamp, dar sokaklardan müteşekkil bir ağa çıkan Yukarı ve Aşağı caddeler şeklinde iki kısma bölünmüş olarak tanımlanmıştır. Aşağı Cadde, kamptaki radikal İslamcıların kalesi olarak addedilmiştir. Makalede atıfta bulunulan yerel bir kaynağa göre kamp içinde 3 adet geniş tabanlı koalisyonlar bulunmaktadır:

Tahalof (İşbirliği yapanlar), Filistin Kurtuluş Örgütü ve İslamcı fraksiyonlar. Tahalof, İslamcı Direniş Hareketi (Hamas) ve Filistin İslami Cihat dahil olmak üzere 7 fraksiyondan müteşekkildir. Filistin Kurtuluş Örgütü fraksiyonu 5 gruptan oluşmaktadır ve El Fetih'in baskın olduğu bir yapılanmadır. İslamcı fraksiyon 3 gruptan müteşekkildir: Asbat al-Ansar, Harakat Mujahideen Islamiyah ve Ansar Allah. Makale, kampta eski El-Fetih lideri Mounir Maqdash ve rakibi Mahmoud Abdul-Hameed Al-Issa merkezli El-Fetih bünyesinde yaşanan iç çatışmalarla devam etmiştir. Kısmen Filistinli İslamcılarla yakın bağlantıları nedeniyle Maqdash, bazı El-Fetih liderleri tarafından dönek olarak tanımlanmıştır. Buna karşın El-Fetih içerisinde bulunan azınlık bir fraksiyon, Maqdash'ın İslamcılarla olan bağlantılarını can alıcı bir değer olarak görmektedir.

B. Birleşik Krallık Hükümet Raporları

55. Birleşik Krallık İçişleri Bakanlığı Temmuz 2006 tarihli Lübnan hakkındaki Menşei Ülke Raporu'nda Ayn al-Hilweh'e dair şunlar ifade edilmektedir:

“6.142 ... ‘Kamlarda, 1980’lerdeki düşmanlıklar nedeniyle Trablusşam ve ülkenin diğer yerlerinden kaçmaya zorlanan çok sayıda Filistinli mülteci aile bulunmaktadır. Ayn el-Hilweh, özellikle 1982-1991 arasında yüksek sayıda ölüm ve yaralanma ile kampın neredeyse tamamının yok olması ile sonuçlanan çok fazla şiddete maruz kalmıştır.

Barınaklar küçük ve birbirlerine çok yakındır. Bazılarında hala çinko çatı bulunmaktadır. BMYDFMYBA 1993-1994’te, 1973 yılındaki İsrail askeri harekati nedeniyle tahrip edilmiş olan Nabatieh kampından olan yerinden edilmiş 118 aile için çok katlı bir konut kompleksi inşa etmiştir. Çok sayıda yerinden edilmiş mülteci, oldukça kötü koşullarda kampın sınır kısımlarında yaşamaya devam etmiştir....

...

6.145 Are Knudsen tarafından hazırlanan 2003 tarihli ve “Disporada İslamcılık: Lübnan’daki İslamcılar” başlıklı bir çalışmada, ‘ülkede bulunan ve çatışmadan en fazla zarar gören Ayn Hilwa, dikenli tellerle çevrili olup, yasal giriş Lübnan ordusu tarafından korunan kontrol noktalarından mümkündür, ikinci kontrol noktalarında ise halk komitelerini temsil eden silahlı kişiler bulunmaktadır’ ifadesi yer alır

6.146 Knudsen’in 2003 tarihli çalışmasına göre, Ayn el Hilweh’in siyasi aktörleri üç gruba ayrılabilir: Sadıklar, İslamcılar ve muhalifler. Knudsen farklı grupları aşağıdaki şekilde ayırtılandırmıştır:

‘Sadıklar’ FKÖ’nün en büyük fraksiyonu olan El-Fetih’in etrafında konumlanmış olan ve onun laik ideolojisini ve programını paylaşanlardır. ‘İslamcılar’ Filistinli ve Lübnanlılardan oluşan ve birbirinden farklılaşan ideoloji ve siyasi gündemi olan heterojen bir karmadır. Bazıları ideolojik olarak El-Fetih’e ve onun İsrail’e karşı politikalarına karşıdır (Hamas, İslami Cihat), bazıları El-Fetih’in Lübnan mülteci kamplarındaki siyasi hakimiyetini, gerektiğinde şiddet yoluyla (Osbat al-Ansar), ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. ‘Muhalif’ kamp da laik partilerden oluşan, pek çoğu El-Fetih’ten kopmuş ve İsrail’e ilişkin barışçı politikası nedeniyle El-Fetih ve sadıklardan farklılaşmalarına dair ortak bir gerekçede birleşmiş heterojen bir koalisyondur. Halen, halk komitelerinin ve sendika gruplarının kontrolü siyasi kazançlar doğurmakta ve bu yapılardaki liderliğe göz dikilmekte ve bu durum bazen şiddete evrilmektedir.

6.147 Aynı kaynak ayrıca Ayn el-Hilweh’teki çeşitli siyasi aktörleri ‘sadıklar’, ‘İslamcılar’ ve ‘muhalifler’ olarak sınıflandırmış bir tablo içermektedir: [Sadıklar, El-Fetih’te dahil Sadıklar, Ansar Grubu da dahil ‘İslamcılar’ ve Muhalifler’].

6.148 Haziran 2003 Orta Doğu İstihbarat Bülteni’ndeki (ODİB) makale son 20 yıl içerisinde Eyn el-Hilweh bulunan çeşitli grupları ve güç mücadelelerini ayrıntılı olarak ele almıştır. Makale ‘[o dönem] Suriye’nin işgali altındaki Lübnan’da bulunan en büyük mülteci kampı olan Ayn-Hilweh’in, Lübnan’daki her bir El-Kaide faaliyetiyle bağlantılı olduğunu, kampta sakin olan önceki yapılarından ayrılmış olan teröristlerin Ürdün, Türkiye ve bölgedeki başka bir yerdeki küresel terör şebekelerinin operasyonlarıyla bağlantılı olduğunu’ ifade etmektedir. Makale, Ayn el-Hilweh’in Suriye’nin amaçlarına hizmet eden ‘hukuksuzluk bölgesi’ statüsüne rağmen, Şam’ın kamp içindeki pek çok elemanı doğrudan kontrol etmediğini, gerçekte en radikal grupların Suriye karşıtı olduğunu belirtmiştir.

6.149 Makale ayrıca Eyn el-Hilweh’in 1980’li yıllarda el-Fetih’in kalesi olduğunu, kampın kontrolüne yönelik 1990 yılındaki 3 gün süren kanlı bir savaş sonrasında el-Fetih’in Abu Nidal Örgütü’nü (ANÖ) yenilgiye uğrattığını ve Albay Mounir Maqdah’ın Yaser Arafat’ın komutasına yönelik başkaldırısını ayrıntılı olarak bildirmiştir. İran’ın finansal desteği ve Hizbullah’ın lojistik desteği ile Albay Mounir Maqdah kendi milis gücünün eğitime başlamış ve ‘1995 yılına kadar Maqdah’ın, Suriye yanlısı solcu gruplar tarafından desteklenen muhalif fraksiyonu [Kara Eylül 13 Alayı], kısmen de Arafat’ı en sadık komutanlarının Batı Şeria ve Gazze’ye gönderilmesi nedeniyle, kampta bulunan ana akım el-Fetih güçleri üzerinde bir hakimiyet tesis etmiştir’. ODİP ‘1990’lı yılların ortalarına kadar kampta sınırlı bir varlığı olan Hamas ve İslami Cihat’ın, Maqdah ile yakın bir koordinasyon

içerisinde olduğunu ve destek alanlarını genişletmek amacıyla İran'ın fonlarını dağıtmalarına müsaade edildiğini belirtmiştir'.

6.150 Esbat al-Ansar, Partizanlar Birliği'nin de, 20 yıldan fazla bir süredir Eyn el-Hilweh'te mevcudiyeti bulunmaktadır ve '1988'in sonlarında Esbat al-Ansar el-Kaide'den hatırı sayılır miktarlarda mali destek almaya başlamış, alt yapısını ve amaçlarını tamamıyla dönüştürmüştür. Halihazırda ilk kez mensuplarına aylık ödeme yapılan grubun askeri kanadı 150-300 savaşçı sayısına yükselmiş ve bunların onlarcası Afganistan'da bulunan Bin Ladin'in eğitim kamplarına gönderilmiştir'. Artan mali kaynakları nedeniyle grup silah satın alabilir ve mensuplarının şu anda Lübnan kontrol noktalarını geçmeleri için rüşvetleri ödeyebilir olmaları nedeniyle özgürce hareket edebilir hale gelmiştir. Hareket edebilmelerinin faydası 'grubun hızlı bir şekilde Trablusşam'ın kuzey limanında, Badawi ve Nah el-Bared mülteci kamplarında bulunan radikal İslamcılarla yakın bağlantılar kurmaları anlamına gelmiştir.'

6.151 Kamp içerisindeki İslamcı grupların güçlenmesine dair Suriye'nin kaygıları, Suriyeli resmi makamların, 1998'in sonlarına doğru el-Fetih'e tekrar katılan Mounir Maqdah dahil olmak üzere El Fetih'in otoritesinin, esas olarak Filistin Yönetimi'nin (FY) fonlarının kampa yağdırılması yoluyla, yeniden oluşturmaya müsaade edilmesi ile sonuçlanmıştır. Hal böyle olmakla birlikte el-Fetih lideri olan Sultan Abu al-Aynayn'ın (Rashidieh kampından) silahlı bir çete kurma suçundan Lübnan'da gıyabında mahkumiyetine karar verilmesi ve sonrasında üç kıdemli el-Fetih görevlisinin gözaltına alınması nedenleriyle Eyn el-Hilweh'teki Suriye destekli el-Fetih otoritesi, görünüşe göre Esbat al-Ansar yararına engellenmiştir.

6.152 ODİB ayrıca Eyn el-Hilweh'te bulunan diğer gruplara değinmiştir: Cemal Süleyman'ın el-Fetih Şehitleri Taburu, Filistin'in Özgürlüğü İçin Halk Cephesi (FÖHC); Dinniyeh grubunun kalıntılarından müteşekkil 10-20 kadar savaşçı- başlangıçta 200-300 kişiden müteşekkil olup Ocak 2000 tarihinde kuzey Lübnan'daki küçük bir İslamcı devlet kurma teşebbüsleri başarısız olmuş ve 13.000 Lübnan askeri tarafından yenilgiye uğratıldıktan sonra Eyn el-Hilweh'ten kaçan İslamci Militanlar Grubu ile Esbat al-Ansar'dan ayrılan ve ilk grubun ilk kurucusunun en büyük oğlunun liderliğini yaptığı grup olan Esbat al-Nour: '[Abdullah] Shreidi etrafında sadece birkaç düzine [Esbat al-Ansar] savaşçı ile sığınma imkanı sağlamış olduğu Dinniyeh militanlarını toplamıştır.' Makale, 'bir diğer küçük ama önemli el-Kaide'ye müzahir olan ve Ayn al-Hilweh'in Safsaf Mahallesi'ndeki Al-Nour Camisi'nin imamı olan Şeyh Cemal Hattap'ın liderliğinde olduğu yapının Al-Haraka al-İslamiya al-Mujahida (İslamcı Mücadele Hareketi) olduğunu ifade etmiştir.'

6.153 ODİP, çeşitli Suriye ve İran rejimleri, Hizbullah ve El-Kaide'nin harici tesirlerine ve ayrıca Eyn el-Hilweh içerisinde gruplar arasındaki siyasi ve fiziksel çatışmaları aktararak kamp içindeki sürekli değişen gücü ayrıntılı olarak ele almıştır.”

56. Birleşik Krallık Sınır ve Göç Dairesi düzenli olarak, belirli bir ülkedeki genel, siyasi ve insan hakları durumunu değerlendiren ve bu ülkeden kaçan kişilerce en fazla talep edilen ortak sığınma veya ikincil koruma taleplerinin mahiyetine ve bunların ne şekilde ele alınacağına dair Harekat Rehberi Notları (HRN) yayınlamaktadır.

57. Lübnan hakkındaki en son HRN 10 Haziran 2009 tarihinde yayınlanmıştır. Söz konusu belgede Filistinli mültecilerin Lübnan vatandaşlığı elde edemediklerini ve başka herhangi bir ülkenin vatandaşı olmadıklarını belirtmiştir. Binlerce Filistinli herhangi bir türde kimlik belgesine sahip değildir ve BMYDFMYBA'dan yardım almamaktadırlar. Yaklaşık 20.000 kadar Filistinlinin Lübnan vatandaşı olarak kabul edildiğine inanılmaktadır. Hal böyle olmakla birlikte Lübnan vatandaşlığına kabul edilen Filistinlilerin statülerinin, Lübnan vatandaşlıklarının iptal edilebileceğine dair raporların mevcudiyeti nedeniyle, güvenli olmadığı görülmektedir.

58. HRN, göç mahkemesinin iki kararına atıfta bulunmaktadır (*KK IH HE (Filistinliler – Lübnan – kamplar) Filistin CG* [2004] UKIAT 00293 ve *MM ve FH (Devletsiz Filistinliler, KK, IH, HE tekrar doğrulandı) Lübnan CG* [2008] UKAIT 00014 (4 Mart 2008)). Söz konusu kararlarda Lübnanlı resmi makamların Filistinlilere yönelik genel tutumlarının ve Lübnan'da bulunan Filistinli mülteci kamplarındaki koşulların Sözleşme m.3'ün uygulanmasını tetikleyecek bir aşırılık seviyesine ulaşmadığı tespit edilmiştir. Bundan hareketle HRN, devletsizlik nedeniyle bazı farklılaşan muamelelerle birlikte Lübnan'da bulunan Filistinlilerin durumları kötü olsa da, kamplardaki koşulların zulüm veya bir insan hakları ihlali oluşturacak bir seviyeye ulaşmadığı sonucuna varmıştır.

59. Lübnan resmi makamlarının bir Filistin grubuna üye olunması nedeniyle duydukları korkuya dayalı iddiaları açısından HRN, Lübnan'daki Filistin siyasetinin üç geniş kategoriden oluştuğunu belirtmiştir. İlk kategori El-Fetih dahil olmak üzere Filistin Kurtuluş Örgütü, Filistin Özgürlüğü İçin Halk Cephesi, Filistin Özgürlüğü İçin Demokratik Cephe ve daha az önem arz eden diğer fraksiyonlardan oluşmaktadır. İkinci kategori Tahaluf olarak bilinen, 1993 yılında kurulan ve Oslo Barış Antlaşması'na muhalif olan Filistin Güçleri İttifakı'ndan oluşmaktadır. Mensupları İsrail'i tanımamakta ve silahlı mücadeleyi savunmaktadırlar. İttifak, Suriye ile yakın ilişkilere sahip 8 fraksiyon olarak yeniden bir araya gelmiştir: Hamas, İslami Cihat, Filistin Özgürlüğü İçin Halk Cephesi- Genel Komuta (FÖİHC-GK), El-Fetih İntifada, al-Saiqa, Filistin Halk Mücadelesi Cephesi, Filistin Kurtuluş Cephesi ve Filistin Devrimci Komünist Partisi. Üçüncü kategori, tutarlı ve organize bir grup olmaktan ziyade şiddet kullanımını benimsemiş ve

muhtelif grupların bir araya gelmesinden müteşekkil cihatçı eğilimleri olan İslamcı güçlerdir. Bu gruba Usbat al-Ansar, Hizb al-Haraka al-Islamiyya al-Muhahida ve Lübnan Devleti ve Ordusu ile ilişki içerisinde olan Ansar Allah da dahildir. Jund al-Sham, Usbat al-Nour ve önem arz etmeyen diğer grupların dahil olduğu daha aşırı hareketler Lübnan kurumları veya el-Fetih ile her türlü ilişkilenebilir reddetmiştir.

60. HRN'ye göre el-Fetih, Ayn-Hilweh'in de dahil olduğu güney Lübnan'daki kamplarda genel olarak güçlü ve sıklıkla baskın bir güce sahip olmakla övünmüştür. Hal böyle olmakla birlikte, anılı kamp FKÖ, Tahaluf ve Cihatçı fraksiyonların mevcut olduğu, sık sık çatışmaların meydana gelmesi ile sonuçlanan sürekli güç ve nüfuz mücadelesinin olduğu "Filistin siyasi evreninin bir mini evrenidir". Al-Ansar ve Jund al-Sham gibi bu gruplardan bazıları kamplar içerisinde ve özellikle de Ayn-al-Hilweh'te kendileri için kurtarılmış bölgeler bulabilmişlerdir. Kampta Mart 2008'de Jund al-Sham militanları ile el-Fetih savaşçıları arasında şiddetli çatışmalar meydana gelmiştir. Bir el-Fetih lideri en azından 4 kişinin çatışmalarda yaralandığını ifade etmiştir. Jund al-Sham savaşçıları kampı terk etmiş ve el-Fetih güvenlik güçleri kontrolü sağlamıştır. Lübnan ordusu, sivillerin ayrılmasına izin vermekle birlikte kampın girişini kapatmıştır. Bir Filistinli yetkili, bir komutanlarının el-Fetih tarafından yakalanıp Lübnanlı yetkililere teslim edilmesi nedeniyle Jund al-Sham militanlarının öfkelenmiş olduğunu ifade etmiştir. Yakalanan kişinin Lübnan dışında bulunan militan gruplarla bağlantıları olduğundan şüphe duyulmuştur. 15 Eylül 2008 tarihinde anılı grup ile El-Fetih arasındaki sonraki çatışmalarda bir Jund al-Sham üyesi öldürülmüştür. Raporlar, Lübnan ordusunun çatışmanın gerçekleştiği yerin metreler uzağında bir yerde pozisyon aldığını ifade etmiştir.

61. Bu bilgiye dayanarak HRN aşağıdaki sonuca ulaşmıştır:

"Bir Filistin silahlı grubun üyesi olduğunu iddia eden bir kişiye yönelik Lübnan resmi makamlarının neden olacağı herhangi bir riskin değerlendirilmesinde, grubun niteliği ve dahil olma seviyesinin değerlendirilmesine ihtiyaç olacaktır. Ayrıca kamptan ayrılma nedenleri ve talepte bulunan kişinin Lübnan'dan ayrılırken resmi makamlardan nasıl kaçınabildiği hususları dikkate alınmalıdır. Genel olarak Lübnan resmi makamları Filistin kamplarına girmemektedirler.

Filistinli gruplar mülteci kamplarında özerk bir şekilde faaliyet göstermekte ve pek çok vakada kamplarda ihtiyaç duyulması halinde koruma vaat edebilmektedirler. Cezai veya militan faaliyetlere doğrudan dahil olmayan ve el-Fetih gibi daha ılımlı grupları destekleyen talepte bulunan kişilerin Lübnan resmi makamlarının dikkati çekmesi veya onlar nezdinde bir kıymet arz etmesi muhtemel değildir. Böylesi durumlarda sığınma veya insani koruma tesisi genel olarak uygun olmayacaktır. Hal böyle olmakla birlikte talepte bulunan kişinin, Abu Nidal Örgütü Al-Ansar / Al Nur ve Jund al-Sham gibi

Lübnan resmi makamlarının kıymet vereceği belirli bir silahlı grupla iltisaklı olduğunun kabul edilmesi durumunda veya başka bir şekilde olumsuz bir menfaat ilişkisi ve koruma erişiminin olmadığını ortaya koyması durumunda sığınma statüsü verilmesi uygun olacaktır.

Dosyayı ele alanlar silahlı Filistin gruplarının mensuplarının çok sayıda ciddi insan hakları ihlallerinden sorumlu olduğuna dikkat etmelidirler. Talepte bulunan kişinin, silahlı bir Filistin grubunun aktif operasyonel bir mensubu veya savaşçısı olması ve delillerin anılı kişinin bu faaliyetlere dahil olduğunu ima etmesi durumunda dosyayı ele alan kişiler hariç tutma gerekçelerinden birisinin uygulanabilir olup olmadığını dikkate almalıdırlar. Dosyayı ele alanlar bu tür vakaları ilk derecedeki Kıdemli Dosya Görevlisine havale etmelidirler.”

62. Usbat al-Ansar, Jund al-Sham, ve El-Fetih Devrimci Konseyi (ayrıca Abu Nidal Örgütü olarak bilinmektedir) gibi Ayn-al-Hilweh’te bulunan İslamcı Filistinli grupların korkusuna dayalı iddialar açısından HRN, her ne kadar el-Fetih’in kontrolü zayıf olsa da, talepte bulunan kişilerin koruma sağlayabileceğini gözlemlemiştir. HRN devamında, mülteci kamplarının hükümet kontrolünün dışında olduğunu, bunun da bu bölgelerde Lübnan resmi makamlarının radikal Filistin gruplarından etkili bir şekilde koruma sağlayamadıkları anlamına geldiğini ifade etmiştir. Hal böyle olmakla birlikte resmi makamlar kamp dışında koruma sağlayabilmektedir. Bir diğer seçenek kamp içerisindeki yer değiştirmedir. Tehdidin bazı hususi kamplarla sınırlı olması nedeniyle, başka bir kampa ve Lübnan’daki başka bir yere nakledilme mümkün olup, aşırı bir zorluk ihtiva etmemektedir. Bu bağlamda HRN iki göç mahkemesi kararına atıfta bulunmuştur: *BS (Filistin – Lübnan – yer değiştirme) Lübnan* [2005] UKIAT 00004, ve *MA (Lübnan/Filistin, el-Fetih korkusu, yer değiştirme) Filistin* [2004] UKIAT 00112, ve aşağıdaki sonuca varmıştır:

“Ayn-al-Hilweh kampında zaman zaman şiddetle sonuçlanan güç mücadelesi içinde olan çeşitli aşırı Filistinli grupların çeşitli fraksiyonları var olmuş ve olmaya devam etmektedirler. Bireysel vakalarda, talepte bulunan kişinin aşırı Filistinli grupların neden dikkatini çektiğinin ve bu dikkatin seviyesinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Mahkeme, Lübnan’daki kamplarda yer değiştirmenin aşırı bir güçlük ihtiva etmediğini tespit etmiştir. Aşırı grupların pek çoğunun Lübnan’da, özellikle de kamplar dışında sınırlı bir desteği bulunmaktadır. Bu nedenle de talepte bulunan kişinin, başka bir kampa veya korku duyduğu belirli bir aşırı Filistinli grubun hatırı sayılır bir mevcudiyetinin bulunmadığı Lübnan’daki başka bir yerde güvenlik bulabileceği dikkate alınmalıdır. Talepte bulunan kişiye yönelik koruma el-Fetih başta olmak üzere diğer Filistinli gruplar tarafından

sağlanabilir. Bu nedenle de, bu hususa dayalı talepler açısından sığınma veya insani koruma tesisi genellikle uygun olmayacaktır.”

63. Düşmanlarıyla işbirliği gerekçesiyle Filistinli gruplara duyulan korkuya dayalı iddialar açısından HRN, Lübnan Hükümeti’nin Filistin mülteci kamplarında kontrolünün bulunmayışı nedeniyle, silahlı grupların buralarda görece özgür bir şekilde faaliyette bulunabileceğini gözlemlemiştir. Bu nedenle de kamplar içerisinde Lübnan resmi makamları genel olarak etkili bir koruma sağlamamaktadırlar. Lübnan resmi makamlarının mülteci kamplarının dışında Filistinli gruplardan korkan kişilere koruma sağlamadıkları veya sağlama hususunda isteksiz olduklarını gösterir herhangi bir kanıt bulunmamaktadır. Seyahat özgürlüğü kanuna dayanmaktadır ve Lübnan resmi makamları, bazı sınırlamalarla birlikte, genel olarak bu hakka saygı göstermektedirler. Hükümet askeri ve diğer girişe yasak bölgelerde kontrol noktaları tesis etmiştir. Ana yollarda ve insanların yaşadığı yerlerde birkaç kontrol noktası bulunmaktadır. Güvenlik güçleri kaçak mallar, silahlar, uyuşturucu ve yıkıcı basılmış eserlere yönelik arama kararına dayanmayan aramalar için bu kontrol noktalarını kullanmaktadır. Mülteci kamplarının dışında birkaç Filistin grubunun etkisi bulunmaktadır ve başka bir kampa ve Lübnan’daki başka bir yere nakil olmak gereksiz bir güçlük ihtiva etmemektedir. Bu açıdan HRN, yukarıda belirtilen BS hükmüne atıfta bulunmaktadır (*Filistinli – Lübnan – yer değiştirme*) Lübnan [2005] UKIAT 00004 ve *WD’deki hüküm (Lübnan–Filistinli – ANO – risk) Lübnan CG* [2008] UKAIT 00047 ve aşağıdaki sonuca ulaşmıştır:

“İşbirlikçi olarak dahil olma seviyesi, talepte bulunan kişinin kimin için çalıştığı, talepte bulunan kişinin neyin bilgisini verecek konumda olduğu ve onun bu grup içerisindeki konumu dikkate alınmak durumundadır. Mülteci kamplarındaki vakaların çoğunluğunda Lübnan resmi makamları yeterli koruma sağlayamamaktadırlar. Hal böyle olmakla birlikte birkaç Filistinli grup mülteci kamplarının dışında etkiye sahiptir ve Lübnan resmi makamları ülkenin kalan diğer kısımlarında yeterli koruma sağlama konumundadırlar. Bununla birlikte, talepte bulunan kişinin bilinen bir İsrail işbirlikçisi olması halinde, Lübnan makamları yeterli koruma sağlamayabilirler. Korkulan Filistinli bir gruptan uzakta bulunan başka bir kampa yer değişikliği uygun olmayan bir güçlük arz etmemektedir. Bu nedenle vakaların çoğunda sığınma veya insani koruma tesisi uygun olmayacaktır.”

C. Birleşik Devletler Hükümeti Raporları

1. *İçişleri Bakanlığı İnsan Hakları Uygulamalarına Dair Ülke Raporu, Lübnan, 2010*

64. Bu rapor 8 Nisan 2011 tarihinde yayınlanmış ve diğer hususların yanı sıra *inter alia*, aşağıdaki tespitleri içermektedir:

“Mevzuat hususi olarak işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya alçaltıcı muamele veya cezayı yasaklamamaktadır ve hükümet görevlilerinin bu yöntemlere başvurduklarına dair raporlar bulunmaktadır. Uluslararası Af Örgütü (UAÖ), Öğretim ve Eğitim İçin Lübnan Derneği (ÖELD) ve İnsan Hakları İzleme Örgütü’nün (İHİÖ) de dahil olduğu insan hakları gruplarına göre işkence yaygın olup, güvenlik güçleri mahpusların haklarını ihlal etmektedirler. İnsan Hakları organizasyonları, belirli polis merkezlerinde, Savunma Bakanlığı’nda (SB) ve ISF’nin istihbarat biriminde ve Uyuşturucuyla Mücadele Bürosu’nun Beyrut ve Zahle’deki alıkoyma birimlerinde işkence yapıldığını bildirmiştir. ...

Eski mahpuslar, tutuklular ve saygın yerel insan hakları grupları, kolları arkadan bağlayarak asma¹, şiddetli dayak, ayak tabanlarına vurma, elektrik verilmesi, cinsel taciz, soğuk suya batırma, uzun süreli uykusuz bırakma, uzun süreli ayakta tutma, akrabalara yönelik şiddet tehdidi, giysilerden yoksun bırakma, yemek vermeme, tuvalet ihtiyaçlarını karşılamama, sürekli olarak gözlerin bağlı tutulması dahil olmak üzere işkence ve kötü muamele yöntemlerine başvurulduğunu bildirmiştir.

Kanun ülke içinde seyahat özgürlüğü, yabancıların seyahati, göç ve yerleşmeyi teminat altına almış ve Hükümet genel olarak vatandaşları açısından bu haklara saygı göstermekte, buna karşın Filistinli mülteciler açısından sınırlamalar tesis etmektedir. Hükümet, sınırlar içerisinde yerinden edilmiş olan kişilere, mültecilere, dönüş yapan mültecilere, sığınma talebinde bulunan kişilere ve konuyla ilgili diğer kişilere koruma ve yardım sağlayan Birleşmiş Milletler Yakın Doğudaki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı (BMYDFMYBA), BMMYK ve diğer insancıl yardım kuruluşları ile işbirliği içinde olmuştur.

Hükümet, esas olarak askeri ve diğer girişe kısıtlı alanlarda güvenlik kontrol noktaları tesis etmiştir. Güvenlik güçleri, ana yollarda ve insanların sakin olduğu yerlerde, kaçak mallar, silahlar, uyuşturucu ve yıkıcı basılmış eserlere yönelik arama kararına dayanmayan aramalar gerçekleştirmek amacıyla birkaç polis kontrol noktası kullanmıştır.

¹ Ç.n. Filistin askısı olarak bilinmektedir.

Hükümet, esas olarak Hizbullah'ın kontrolünde olan güney Beyrut'un dış mahallerinde hukukun hakimiyetini sağlayamamaktadır ve tipik olarak Filistin mülteci kamplarına girmemiştir.

BMYDFMYBA'ya göre, İçişleri Bakanlığı Siyasi ve Mülteci İşler Müdürlüğü (SMİM) tarafından kaydı yapılmış olan mülteciler ülke içerisinde bir yerden başka bir yere seyahat edebilmektedir. Hal böyle olmakla birlikte SMİM kamplarda kalan mültecilerin kayıtlarının nakledilmesini onaylamak zorundadır. BMYDFMYBA, genel olarak SMİM'nin bu tür nakilleri onayladığını ifade etmiştir....

...

Ülkede bulunan resmi mülteci kamplarına tahsis edilen toprak yüzölçümü, kayıtlı mülteci nüfusunda 4 katlık bir artış olmasına rağmen, 1948 yılından bu yana oldukça az bir şekilde değişmiştir. Sonuç olarak Filistinli mültecilerin pek çoğu çoklu çatışmalarda sıklıkla ağır zarara maruz bırakıldıkları aşırı kalabalık kamplarda yaşamışlardır. Her ne kadar güvenilir istatistikler mevcut değilse de fakirlik, uyuşturucu bağımlılığı, fuhuş ve suçun kamplara hakim olduğu bildirilmiştir. FKÖ ile 1969 yılında yapılan antlaşmaya göre, FKÖ güvenlik komiteleri ve fakat Hükümet değil, kamplardaki mülteciler için güvenlik hizmeti sağlayacaktır.”

2. İçişleri Bakanlığının Terörizm Hakkındaki Ülke Raporu 2009

65. 5 Ağustos 2010 tarihinde yayınlanan bu rapor Lübnan açısından aşağıdaki tespitleri ihtiva etmektedir:

“Terör faaliyetleri tehdidi Lübnan güvenlik teşkilatını yıl boyunca yüksek teyakkuz aşamasında tutmuş olsa da 2009 yılı, şüphe duyulan terör hücrelerinin harekete geçmeden önce bozguna uğratılması hususunda artan Hükümet faaliyetleri ile öne çıkmıştır. Lübnan Silahlı Kuvvetleri (LSK)özellikle aranan terör kaçaklarının yakalanması ve mezhep savaşlarının önlenmesi hususunda başarılı olmuştur.

Çok sayıda bilinen terör örgütü Lübnan'da aktif kalmaya devam etmiştir. HAMAS, Filistin Özgürlüğü İçin Halk Cephesi (FÖİHC), Filistin Özgürlüğü İçin Halk Cephesi- Genel Komuta (FÖİHC-GK), El-Fetih el-İslam (EFEİ), El-Kaide (EK), Jund al-Sham, Ziyad al-Jarrah Taburları ve diğer hizip gruplarının tamamı Lübnan sınırları içerisinde faaliyet göstermişlerdir.Yasal bir kuruluş olan Hizbullah, Lübnan Bakanlar Kurulu'nda ve Lübnan Parlamentosu'nda temsil edilmektedir.

2009 yılında terör şiddeti ve karşı terör faaliyetleri aşağıdaki olayları içine almıştır:

...

– Temmuz ayında Lübnan Ordusu Beyrut Uluslararası Havalimanı'nda Mounjed al-Fahham isimli bir Suriye vatandaşı'nı gözaltına almışlardır. Soruşturmalar, al-Fahham'ın EFEİ'nin ruhani lideri olan ve Abou Zahra olarak bilinen kişiyi Lübnan'dan yasadışı yollardan çıkarmayı amaçladığını ortaya çıkarmıştır. EFEİ'nin lideri Abdel Rahman Awad ve Abdel Ghani Jawhar LSK askerlerine yönelik Trablusşam'da 2008 yılında gerçekleştirilen saldırı nedeniyle aranmaktadır.

– 19 Ağustos tarihinde, LSK istihbarat birimi Jund al-Sham'ın üst düzey mensubu olduğu bildirilen Lübnan vatandaşı Wissam Tahbishi'yi gözaltına almıştır. Tahbishi Sidon'da 4 Lübnanlı hakime yönelik 1999 yılında gerçekleştirilen suikastın baş şüphelisidir.

...

LSK komutanları, LSK'nin 12 Filistin kampına ve sınırları içerisinde bulunan Suriye destekli Filistin askeri kamplarına yönelik gözetleme/izleme imkanlarını güçlendirdiklerine vurgu yapmışlardır. Hal böyle olmakla birlikte Suriye ile olan kevgir mahiyetindeki sınır, güçlü olmayan kamp içi güvenlik ve LSK'nin Filistin mülteci kamplarına girme hususundaki isteksizliği gibi hususların tamamı silahlı bir grupla, 2007 yılındaki Nahr al-Barid çatışmasına benzer, başka bir karşı karşıya kalma korkusuna neden olmuştur. Böylesi bir çatışmanın en geniş şekilde tahmin edilen yeri, güneydeki Sidon kentinin yakınındaki Lübnan'ın en kalabalık mülteci kampı olan Ayn el-Hilweh'tir. Anılı kamp, HAMAS/el-Fetih şiddeti nedeniyle iyi bilinmektedir ve EFEİ kaçak teröristleri için bir kurtarılmış bölgedir.”

D. Birleşmiş Milletler Raporları

66. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1559(2004) sayılı kararının uygulanmasına dair 21 Ekim 2009 günlü (S/2009/542) 10. yarım yıl raporunda, diğerleri arasında şunları ifade etmiştir:

“33. 12 Filistinli mülteci kampının pek çoğundaki durum göreceli olarak istikrarlı olsa da potansiyel olarak çevre alana sıçrayabilecek iç çatışma tehdidi varlığını sürdürmektedir. Gerçekten de, özellikle Ayn el-Hilweh dahil olmak üzere mülteci kamplarının bazıları, devlet yetkililerinden kaçmayı amaçlayanlar için kurtarılmış bölge olmaya devam etmektedir. İşbu raporlama süresi kapsamında Ayn el-Hilweh'de çok sayıda vaka kaydedilmiştir. 16 Haziran'da iki maskeli kişi el-Fetih yetkilisi olan Ahmad Abul Kol'a ateş açmışlardır. Söz konusu kişi ateşli silahla vurulması neticesinde ölmüş, bir kişi ise yaralanmıştır. Bu

olayı kamp içindeki farklı yerlerde birkaç gün boyunca devam eden sürekli ateş etme eylemleri takip etmiştir. Geçtiğimiz aylar boyunca başka ateş etme eylemlerinin yaşandığı bildirilmiştir.

34. Tüm bu hadiselere rağmen işbu raporlama konusu süre kapsamındaki Filistin kamp yetkilileri ile Lübnanlı resmi makamlar arasındaki yakın iş birliği kamp güvenliğini artırmıştır. Kamplardaki potansiyel gerginliği düşürmek amacıyla yapılması gereken daha fazla şey bulunmaktadır.

35. Filistin mülteci kamplarındaki çetin koşullar, radikal grupları güçlendirmekte ve bu nedenle de ülkedeki güvenlik durumunun daha yaygın olarak sağlanmasına hizmet etmesi amacıyla Lübnan'daki Filistinli mültecilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir. ...”

67. BM Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1701 (2006) sayılı kararının uygulanmasına dair 2 Kasım 2009 tarihli (S/2009/566) 11. raporunda, diğer hususların yanı sıra- *inter alia*, şunları ifade etmiştir:

“42. İşbu raporlama döneminde yaşanan küçük hadiseler dışında, BMYDFMYBA tarafından yönetilen Filistinli mülteci kamplarındaki güvenlik durumu göreceli olarak sakinliğini korumuştur. Bu olumlu gelişme esas olarak Filistinli kamp idarecileri ile Lübnan güvenlik teşkilatları arasındaki iş birliği ve koordinasyonunun artmasının bir sonucudur. Hal böyle olmakla birlikte Lübnan'da mevcut olan militan gruplarca Birleşmiş Milletler'e yönelik tehditlere dair raporlardan endişe duymaktayım. Bunların bazı unsurları, Sayda'da bulunan Ayn el-Hilweh dahil olmak üzere Lübnan güvenlik güçlerinin girme imkanı olmayan Filistinli mülteci kamplarında barınma imkanı elde etmiştir.”

68. BM Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1701 (2006) sayılı kararının uygulanmasına dair 26 Şubat 2009 tarihli (S/2010/105) 12. raporunda, diğer hususların yanı sıra- *inter alia*, şunları ifade etmiştir:

“38. 15 Şubat tarihinde el-Fetih mensupları ile radikal İslamcı hareketlerin üyeleri arasında Sayda yakınındaki Ayn el-Hilweh Filistin mülteci kampında çatışmalar patlak vermiştir. Kampta sükunetin sağlanması öncesindeki kavganın bir sonucu olarak bir kişi öldürülmüştür. Bu hadise, bunun dışında genel olarak sakin olan kamplardaki durumu bozmuştur. Lübnan resmi makamları kamplardaki güvenlik meselelerine dair Filistinli görevliler arasındaki iş birliği düzenlemelerine samimi yaklaşıma devam etmektedirler...”

69. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1559(2004) sayılı kararının uygulanmasına dair 19 Nisan 2010 günü yayınlanan (S/2010/542) 11. yarı yıl raporunda, diğerleri arasında şunları ifade etmiştir:

“34. Her ne kadar işbu raporlama dönemi süresinde genel olarak sakinliğini korusa da Filistin mülteci kamplarındaki durum endişe kaynağı olmaya devam etmiştir. Özellikle el-Fetih ile Ayn al-Hilweh'teki radikal İslamcı bir hareketin üyeleri arasında 15 Şubat tarihinde patlak veren ve bir kişinin ölümü ile sonuçlanan hadise dahil olmak üzere birkaç kez güvenlik hadisesi yaşandığı bildirilmiştir. Mülteci kampları tüm parti hatlarındaki Filistinli silahlı fraksiyonlara ek olarak militanlar, suçlular ve silah kaçakçıları gibi devletin otoritesinden kaçmak isteyenler için bir kurtarılmış bölge olmaya devam etmiştir. Kamp içindeki çatışmalar potansiyel olarak yakındaki bölgelere sıçrayabilir. Her ne kadar Lübnan güvenlik güçleri ile Filistinli hizipler arasındaki koordinasyon ve iş birliği gelişse de, Lübnan resmi makamları kampların içerisinde daimi bir mevcudiyet sağlamamaktadırlar. Kamplardaki potansiyel gerginliği düşürmek amacıyla yapılması gereken daha fazla şey bulunmaktadır...”

70. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1559(2004) sayılı kararının uygulanmasına dair 18 Ekim 2010 günü yayınlanan (S/2010/538) 12. yarı yıl raporunda, *diğerleri arasında*, şunları ifade etmiştir:

“28. 12 Filistinli mülteci kampının pek çoğundaki durum göreceli olarak istikrarlı olsa da potansiyel olarak çevre alana sıçrayabilecek iç çatışma tehdidi çok sayıda kampta varlığını halen sürdürmektedir. Kampların bazıları, devlet otoritesinden kaçmayı amaçlayanlar için kurtarılmış bölge olmaya devam etmektedir. İşbu raporlama dönemi kapsamında, güvenlik güçleri mülteci kamplarının içi ve çevresinde silah kullanımını iktiva eden birkaç hadise kaydetmişlerdir.

29. Bu hadiselerle rağmen Filistinli mülteci kampının görevlileri ile Lübnan resmi makamları arasındaki yakın iş birliği kamp güvenliğini geliştirmiştir. Bu arada Lübnan resmi makamlarının kamp içlerinde daimi mevcudiyetleri bulunmamaktadır.... Kamplardaki potansiyel gerginliği düşürmek amacıyla yapılacak daha fazla şey bulunmaktadır.

30. Filistin mülteci kamplarında Lübnan'da yaşayan mültecilerin durumları genel olarak oldukça müşküldür. Yıllardır Birleşmiş Milletler, bölgede yapılacak kapsamlı bir barış antlaşması bağlamında Filistinli mülteci sorununun nihai çözümüne hallet gelmeksizin ve özellikle de oldukça kötü yaşam koşullarının geniş ölçekli güvenlik durumu üzerindeki etkileri ışığında Lübnan'da yaşayan Filistinli mültecilerin koşullarının iyileştirilmesi için Hükümet'i gereken düzenlemeleri yapmaya davet etmiştir...”

71. BM Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1701 (2006) sayılı kararının uygulanmasına dair 1 Kasım 2010 tarihli (S/2010/565) 14. raporunda, diğer hususların yanı sıra- *inter alia*, şunları ifade etmiştir:

“39. Filistinli hizipler ve Lübnan güvenlik birimleri arasında güvenlik meselelerine dair artan iş birliği sayesinde, sadece bildirilen birkaç hadise dışında, işbu raporlama dönemi boyunca, Filistinli mülteci kamplarının içindeki güvenlik durumu genel olarak sakinliğini korumuştur. 7 Eylül tarihinde, Ayn el-Hilweh kampında El-Kaide sempatzanı olduğu düşünülen bir grup, Lübnan resmi makamları ile güvenlik hususunda iş birliği içerisinde olan yerel bir El-Fetih liderine yönelik aleni bir suikast tehdidinde bulunması nedeniyle tansiyon yükselmiştir.”

72. BM Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1701 (2006) sayılı kararının uygulanmasına dair 28 Şubat 2011 tarihli (S/2011/91) 15. raporunda, diğer hususların yanı sıra- *inter alia*, şunları ifade etmiştir:

“33. Lübnan resmi makamları Lübnan Silahlı Kuvvetleri ile ülkede bulunan 12 Filistin mülteci kampındaki güvenlik görevlileri arasında mevcut olan iyi iş birliğine işaret etmektedir. İşbu raporlama döneminde Filistin mülteci kamplarında sadece 1 adet önemli bir hadise meydana gelmiştir. Bu hadise 25 Aralık 2010 tarihinde Ayn el-Hilweh kampında yasaklanan Jund al-Sham grubuna mensup Ghandi Sahmarani'ye yönelik gerçekleştirilen suikasttır. Bu cinayet sonrasında Fatah al-İslam örgütüne ait Ayn el-Hilweh'te bulunan binaya bir bomba yerleştirilmiş, bombanın infilak etmesi sadece maddi zarara neden olmuştur. Lübnan resmi makamları söz konusu suikastın, Ayn el-Hilweh kampında bulunan rakip gruplar arasındaki iç mücadele kaynaklı olduğunu değerlendirmiştir.”

73. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyi'nin 1559(2004) sayılı kararının uygulanmasına dair 19 Nisan 2011 günü yayınlanan (S/2011/258) 13. yarı yıl raporunda, *diğerleri arasında*, şunları ifade etmiştir:

“38. Her ne kadar kampların bazılarında, özellikle de Ayn el-Hilweh'te en sonuncusu 31 Mart tarihinde kamp içerisindeki rakip gruplar arasında patlak veren çatışmalar olmak üzere birkaç ateşli silah hadisesi ve patlamalar kaydedilmiş olsa da Lübnan'daki 12 Filistinli mülteci kampının çoğunluğundaki durum görece istikrarlı kalmıştır. Kampların bazılarının halen devlet otoritesinden kaçmayı amaçlayanlar için kurtarılmış bölge olmaya devam etmesi nedeniyle, potansiyel olarak çevre alana sıçrayabilecek iç çatışma tehdidi pek çok kampta mevcuttur.

39. Bu hadiselerle rağmen Lübnan resmi makamları, Lübnan Silahlı Kuvvetleri ile kamplardaki güvenlik görevlileri arasında iyi bir iş birliğinin mevcut olduğunu kabul etmişlerdir. Hal böyle olmakla birlikte, mülteci kamplarında Filistinli güvenlik güçlerinin varlığına müsaade eden 1969 tarihli Kahire Antlaşması'nın 1987 tarihinde Lübnan Parlamentosu tarafından iptal edilmesine rağmen, kampların içerisinde Lübnan Silahlı Kuvvetleri'nin daimi bir mevcudiyeti bulunmamaktadır. Kamplardaki potansiyel gerginliği düşürmek amacıyla yapılması gereken daha fazla şey bulunmaktadır.

40. Lübnan'da yaşayan Filistinlilerin durumu genel olarak oldukça müşküldür. Birleşmiş Milletler, bölgede yapılacak kapsamlı bir barış antlaşması bağlamında Filistinli mülteci sorununun nihai çözümüne hâlel gelmeksizin ve özellikle de oldukça kötü yaşam koşullarının geniş ölçekli güvenlik durumu üzerindeki etkileri ışığında Lübnan'da yaşayan Filistinli mültecilerin koşullarının iyileştirilmesi için Hükümet'i gereken düzenlemeleri yapma hususundaki davetine devam eder.”

E. Hükümet Dışı Kuruluşların Raporları

1. Uluslararası Af Örgütü

74. Uluslararası Af Örgütü, Lübnan hakkındaki 2011 yılı raporunda, diğerleri arasında- *inter alia*- şunları belirtmiştir:

“Filistinli mülteciler iş, sağlık, eğitim ve uygun barınmaya erişimlerini engelleyen bir ayrımcılıkla karşı karşıya kalmaya devam etmektedirler. En az 13 kabul edilmiş Iraklı mülteci sınır dışı edilmiş, aynı zamanda keyfi tutuklama oluşturabilecek mahiyette çok sayıda mülteci ve sığınma talebinde bulunan kişi de tutuklanmıştır. En az 19 kişi İsrail’le işbirliği yaptığı veya İsrail için ajanlık yaptığı gerekçesiyle adil olmayan yargılamalar neticesinde mahkum edilmişlerdir; bildirildiği kadarıyla bu kişilerden 12’si ölüm cezasına mahkum edilmiştir. Alıkoyma birimlerinde işkencenin devam ettiği bildirilmiştir. ...

...

Fatah al-İslam faaliyetlerine katıldığından şüphe duyulan 120’yi aşkın kişi herhangi bir suç isnadı yapılmaksızın 2007 yılından bu yana tutukludur ve bu kişiler Yargı Konseyi önünde yapılacak yargılamayı beklemektedirler. ...

...

– Filistinli bir mülteci olan Maher Sukkar ve diğer 10 kişinin ‘kişilere ve malvarlığına karşı suç işlemek amacıyla suç örgütü kurma’ suçu da dahil olmak üzere güvenlikle ilişkili suçlar hususunda görevli askeri mahkemedeki yargılaması başlamıştır. Maher Sukkar’ın üçüncü

kişilerle irtibatına izin verilmeksizin tutulduğu Nisan ayında işkence altında ‘itiraf ettiğine’ yönelik iddiası açısından herhangi bir soruşturma yapılmamıştır. ...

...

Özgürlüğünden yoksun bırakılmış olan kişilere yönelik işkence ve diğer kötü muamele devam ettiğine ilişkin bildirimler devam etmiş ve durumu iyileştirmek amacıyla birkaç adım atılmıştır. Hal böyle olmakla birlikte resmi makamlar BM İşkencenin Önlenmesine Dair Alt Komite’nin Mayıs ayında ülkeye yapacağı ziyarete izin vermiş [24 Mayıs – 2 Haziran 2010 tarihleri arasında gerçekleşen bu ziyarete ilişkin rapor hala gizlidir.] ve resmi makamlar Kasım ayında tüm işkence ve kötü muamele biçimlerinin suç olarak düzenleneceğini ilan etmişlerdir. Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişiler başkalarıyla irtibat kurmalarına izin verilmeksizin tutulmaya devam edilmiş, işkence iddiaları soruşturulmamış ve baskı altında verildiği iddia edilen ‘itiraflar’ yargılamalarda delil olarak kabul edilmiştir. Hükümet, Lübnan’ın 2010 yılında onayladığı BM İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi kapsamında ilk raporunun sunulmasını bir yıl daha geciktirmiştir. Hükümet ayrıca, Lübnan’ın 2008 yılında tarafı olduğu İşkenceye Karşı Sözleşme’nin İhtiyari Protokolü’nün gerektirdiği alıkonulma yerlerini denetlemekle yetkili bağımsız bir birim tesis etmemiştir.

2. İnsan Hakları İzleme Örgütü

75. İnsan Hakları İzleme Örgütü Lübnan hakkındaki 2011 tarihli raporunda, İsrail ajanı ve silahlı cihatçı şüphesiyle alıkonulmuş olan çok sayıda mahpusun İnsan Hakları İzleme Örgütü’ne, sorgularını gerçekleştiren kişilerin Savunma Bakanlığı ile İç Güvenlik Güçleri Bilgi Şubesi de dahil çok sayıda alıkoyma biriminde kendilerine işkence yaptıklarını ifade etmişlerdir.

2. Uluslararası Kriz Grubu: İstikrarsızlığı Beslemek: Lübnan’ın Filistinli Mülteci Kampları (19 Şubat 2009)

76. Uluslararası Kriz Grubu, Brüksel merkezli bir sivil toplum kuruluşudur. Kuruluşun amacı “ölümcül çatışmaları önlemek ve çözmektir”. Kuruluşun, *diğerleri arasında*, Beyrut, Şam ve Kudüs’te saha temsilcileri bulunmaktadır.

77. Lübnan’da bulunan mülteci kamplarına ilişkin kapsamlı raporlarında (İstikrarsızlığı Beslemek: Lübnan’ın Filistinli Mülteci Kampları, 19 Şubat 2009 tarihinde yayınlanmıştır) Kuruluş, kamplardaki ana siyasi aktörleri, her bir kamptaki durumu, 1948 yılından itibaren Lübnanlılar ve Filistinliler arasındaki ilişkilerin evrimini, mültecilerin statüsünü, kamplardaki hizipler arasındaki çatışmaları, Filistin Kurtuluş

Örgütü ve el-Fetih içerisindeki çatışmaları, kampların yönetimindeki başarısızlıkları ve kamplardaki cihatçılığın yayılmasını ayrıntılı olarak açıklamıştır. Raporun konuyla ilgili kısımları şöyledir:

“Çok sayıda analizci, El-Fetih içindeki güç mücadelelerinin ve hareket içindeki yaygın yozlaşmanın kamplardaki karmaşıklığın artmasının nedenlerinden birisi olduğunu ileri sürmüştür. Bu nedenler Silahlı Mücadele Örgütü gibi kuruluşların güvenilirliğini ve etkililiğini ortadan kaldırmış ve güvenliğin iflas etmesine hizmet etmişlerdir. Belki de en önemlisi, ne FKÖ ne de El-Fetih, örgütün milliyetçi politikasını, stratejisini ve ittifaklarını reddeden cihatçı grupların meydan okumasıyla etkili bir şekilde baş edebilecek konumda olmamıştı.

Örneğin Ayn al-Helweh’te, iki El-Fetih lideri arasındaki çatışma hareketi esaslı ölçüde zayıflattı. Kriz Grubu, Beyrut ve Filistin kamplarındaki Filistinli görevliler ve kamp sakinleri ile Nisan - Aralık 2008 tarihleri arasında görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Bazı gözlemciler Ayn el-Hilweh’teki cihatçı gruplara atfedilen şiddet eylemlerinin [Abbas] Zaki [yerel bir El-Fetih lideri] karşıtı El-Fetih mensupları tarafından gerçekleştirildiğini gözlemlemektedir.... Bu görüş diğer Filistinli ve Lübnanlı görevliler ve şeyhler tarafından da dile getirilmiştir...”

78. Kamplardaki cihatçılarla ilgili olarak rapor aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur:

“1980’li yılların sonlarına doğru bir araya gelen çeşitli faktörler kamplarda selefi bir cihatçı akımın güçlenmesine neden olmuştur. Bu faktörler Lübnan’daki Filistinli sahnesinde baskın bir siyasi gücün bulunmaması; kampın ülkeden ayrık ve yalıtılmış olması; her geçen gün kötüleşen yaşam koşulları ve Orta Doğu’da İslamcılığın daha geniş ölçekli yaygınlaşmasıdır. 1990’lı yılların sonlarına doğru barış sürecinin çöküşü süreci derinleştirmiştir. Jund al-Sham, Usbat al-Ansar, Usbat al-Nour, al-Haraka al-İslamiyya al-Mujahida ve son zamanlarda Fatah al-İslam isimli örgütler genç mültecilerin kimlik krizinden, sosyo-ekonomik çaresizlikten ve liderlik boşluğundan faydalanarak güçlenmişlerdir. Bu husus, güçlü bir Lübnan liderliğine sahip olmayan ve geleneksel olarak bir Sünnilerin kalesi olan ülkenin kuzeyi ve diğer kamplardan farklı olarak tek bir hizbin kontrolü altında bulunmayan Ayn el-Hilweh için özellikle geçerlidir.

Özellikle Ayn al-Helweh’te, cihatçı gruplar kendilerini, pek çok kişi tarafından itibar edilmeyen ve çürümüş olarak görülen, İslamcılar tarafından da dönüş hakkı başta olmak üzere Filistinlilerin haklarından vazgeçerek İsrail ve Batıya teslim olmakla suçlanan FKÖ’nün liderliğine alternatif olarak sunmuşlardır.

...

Büyük ölçüde devletin erişiminin ötesinde olan kamplar silahlar ve ayrıca Lübnanlı ve Filistinli, çoğu küçük suçlar nedeniyle kaçak olan ve Lübnanlı resmi makamlar tarafından aranan kaçakların fiili- *de facto* - sığınağı haline gelmiştir. Kamplarda sıkışmış ve kampın dışında gerçekçi bir şansı bulunmayan bu kişiler hatırı sayılır büyüklükte bir potansiyel cihatçı havuzu oluşturmaktadırlar. Militan gruplar, koruma, bir sosyal ilişki ağı ve bazı durumlarda inanmak için bir amaç temin etmektedir. Bir FKÖ yetkilisi şöyle ifade etmiştir: ‘Onlar kamp içinde tuzağa düşmüşler ve bir gelecek görüşleri bulunmamaktadır. Hayatlarının kalan kısmında bir kaçak olarak yaşamaktan korkmaktadırlar ve dolayısıyla da kolaylıkla manipüle edilmektedirler’.

...

... gruplar kamplardaki mevcut durumun korunmasını kazanılmış hak olarak görmekte, devlet müdahalesinden kaçınmakta ve çeşitli yerel aktörlerle sözlü olmayan anlaşmalara varmaktadırlar. Ayn el-Helweh’de Usbat al-Ansar, geleneksel düşmanı olan El-Fetih de dahil tüm Filistinli hizipler tarafından, kamp güvenlik yapılanmasının tam anlamıyla bir katılımcısı olarak görülmektedir. Keza al-Haraka al-İslamiyya al-Mujahida’nın lideri Şeyh Jamal Khattab ana Filistinli hizipler ile Ayn al-Helweh’deki daha militan gruplar arasındaki arabuluculuğa yardım etmektedir.

Ayn al-Hilweh yerel unsurların cihatçı gruplarla çatışmaya girmekten nasıl kaçındıklarına dair iyi bir örnek teşkil etmektedir. Hizbullah açısından, bir karşı karşıya gelme mezhepsel gerginlikleri derinleştirebilir ve bu durum Hizbullah’ı, dar bir Şii grubu olduğu suçlamasıyla karşı karşıya bırakabilir. ... El-Fetih, kendi açısından, sonucu garanti edilemeyecek olan Usbat al-Ansar’la bir karşı karşıya gelme açısından tetiktir. Gelecek hareketi ve özellikle de Hariri ailesi, cihatçı gruplarla yaşanacak bir krizin Sünni toplum üzerindeki hegemonyayı tehlikeye atmasından korkmaktadır.

2004 yılında yaşanan bir kriz sırasında Usbat al-Ansar, Jund al-Sham’ın kuzey mahallelerindeki bir kamptan çıkarılması çabalarına iştirak etmiştir....”

3. Birleşik Devletler Mülteciler ve Göçmenler Komitesi: Dünya Mülteci Haritası 2009: Lübnan

79. Birleşik Devletler Mülteciler ve Göçmenler Komitesi, dünya çapında mültecilere ve göçmenlere hizmet veren, mültecilerin, sığınma talebinde bulunanların ve ülkeleri içinde yerinden edilenlerin haklarını savunan 1911 yılında kurulmuş olan bir sivil toplum kuruluşudur. Her yıl Dünya Mülteci Haritası ve Mülteci Raporlarını yayınlamaktadır.

80. Birleşik Devletler Mülteciler ve Göçmenler Komitesi, 18 Haziran 2009 tarihinde Lübnan hakkında yayınladığı 2009 ülke profilinde şunları belirtmiştir:

“El-Fetih ve köktenci ve El-Kaide’den ilham aldığı söylenen Jund al-Sham’ın Ayn-al-Hilweh kampındaki çatışmaları çok sayıda Filistinlinin ölümüne neden olmuştur. Söz konusu çatışmalarda 3 kişi öldürülmüştür: Temmuz ayında 1 Jund al-Sham lideri ve diğer 2 Filistinli. Eylül ortasında yaşanan bir silahlı çatışmada 3 kişi ölmüş, 3 kişi de yaralanmıştır. 1 hafta sonra meydana gelen patlama nedeniyle 1 kişi ölmüş ve 4 kişi de yaralanmıştır.”

F. Konuyla İlgili Haberler

81. BBC’nin 21 Mart 2008 tarihli haberinde Jund al-Sham (“Büyük ve (Tarihi) Suriye’nin Askerleri) 2002 yılında kurulan bir hizip grubu olarak tanımlanmıştır. Haberde Lübnan ve Suriye’deki pek çok bombalama ve silahlı çatışma nedeniyle suçlanmış veya söz konusu olayların sorumluluğunu üstlenmiştir. Önceki yıllarda örgüt, kuzeydeki Nahr al-Bared mülteci kampı merkezli kardeş İslamcı militan grubu olan Fatah al-İslam’ın başlattığı isyana katıldıktan sonra Lübnan Ordu Birlikleri’ne karşı savaşmıştır.

82. İnsancıl İşlerin Koordinasyonu İçin Birleşmiş Milletler Ofisi isimli kar amacı gütmeyen bir proje olan IRIN 17 Mayıs 2007 tarihli haber bildiriminde Ayn el-Hilweh’teki Jund al-Sham’daki çatışmada iki el-Fetih üyesinin öldürüldüğünü bildirmiştir. Haberde, 250’ye yakın olduğu tahmin edilen üyelerinden 50’sinden biraz fazlasının aktif savaşçı olduğuna inanılan örgüt, Suriyeli resmi makamlar tarafından geçmiş iki yıl boyunca Suriye’de başarısızlıkla sonuçlanan bir dizi saldırı nedeniyle suçlandığı ifade edilmiştir. 15 Mayıs 2007 tarihinde kimliği belirsiz silahlı kişilerce gerçekleştirilen bir intikam saldırısında iki Jund al-Sham üyesi yaralanmıştır.

83. IRIN 5 Ağustos 2007 tarihinde, birbirleriyle sıkı bir şekilde bağlantılı olmayan tekfirci bir grup olarak tanımlandığı, Filistinlilerin ise liderinin bulunmadığı ve bütün üyelerinin dağıtılmış olduğunu söyledikleri Jund al-Sham üyesi savaşçıların 4 Haziran 2007 tarihinde Ayn el-Hilweh’in dışında bulunan bir Lübnan Ordusu kontrol noktasına saldırdıklarını bildirmiştir. IRIN’nin raporunda, Ayn el-Hilweh ile kampı yukarıdan gören Lübnan Ordusu’nun kontrol noktalarından birisi arasındaki sınır üzerinde Taamir denilen ve hiç kimse tarafından kontrol edilmeyen küçük bir alan merkezli olduğu bildirilmiştir. Saldırıyı müteakiben, diğer Filistinli İslamcı Örgüt olan Ansar Allah, Jund al-Sham’ın kalesi olarak anılan alanı gören de dahil olmak üzere kampın sınırdaki iki kontrol noktasında görev yapan 80

kişiden müteşekkil güvenlik gücünü yönetmekle görevlendirilmiştir. Kamp içerisindeki güvenlik de dahil olmak üzere diğer kamp sınır kontrol noktaları El-Fetih'in sorumluluğunda kalmıştır. Raporda, El-Fetih militanlarının son 6 ay boyunca Jund al-Sham ile düzenli olarak ölümcül silahlı çatışmalar yaşadığı, ayrıca Filistin'in Kurtuluşu İçin Hak Cephesi-Genel Komutanlık veya Usbat al-Ansar gibi diğer silahlı ve daha radikal Filistinli grupların meydan okuması ile karşı karşıya kaldığı bildirilmiştir.

84. 29 Nisan 2008 tarihinde IRIN, 21 Mart 2008 tarihinde El-Fetih ile Jund al-Sham üyeleri arasında ağır çatışmalar meydana geldiğini bildirmiştir. En az 100 ailenin kamptan kaçmasına neden olan çatışma, önceki yıl Lübnan ordusuna karşı savaşan bir Jund al-Sham komutanının El-Fetih tarafından yakalanması ve Lübnan Ordusu'na teslim edilmesi ile tetiklenmiştir. Lübnan'daki El-Fetih'in güvenlik amiri olan Mounir Maqdash, her ne kadar Jund al-Sham komutanının Ayn al-Hilweh'teki diğer fraksiyonlarla yeterli bir koordinasyon olmaksızın yakalanmış olsa da, yeni güvenlik tedbirlerinin hiçbir militanın fraksiyonlar arası komitelerin erişiminin ötesinde olmayacağını temin edeceğini IRIN'ye ifade etmiştir.

85. 2 Ocak 2010 tarihli yakın zamanlı bir hadisede, Jund al-Sham üyeleri ile girilen bir silahlı ve 4 saat süren çatışmada bir El-Fetih üyesi yaralanmıştır. Hal böyle olmakla birlikte basında yayılan haberlerden görüldüğü kadarıyla kamptaki durum sakinleşmiş ve 4 Ağustos 2010 tarihinde kamptaki iki örgütün lideri barış hususunda mutabakata varmışlardır.

86. El Cezire isimli televizyon kanalı, kıdemli bir Jund al-Sham komutanı olan Ghandi Sahmarani'nin Ayn el-Hilweh'te ölü olarak bulunduğunu bildirmiştir. Haberde Sahramani'nin ölümünün "geçtiğimiz bir kaç yıl içerisinde çok sayıda lideri ve üyesi öldürülen veya bulunduğu kademeleri terk eden (Jund al-Sham) için büyük bir kayıp olabileceği ifade edilmiştir."

87. 3 Ocak 2011 tarihinde Lübnanlı internet haber sitesi *NOW Lebanon* Jund al-Sham'a dair en son gelişmeler hakkında bir haber yayınlamıştır. Haberde, diğer hususların yanı sıra *inter alia*- kamplardaki El-Fetih güvenliğinin amiri olarak Mayıs 2010 tarihinde Filistin Başkanı Mahmoud Abbas tarafından görevlendirilmiş olan Albay İssa'nın, El-Fetih ile Ayn al-Hilweh'te mevcut olan diğer fraksiyonların bir barış antlaşmasına varmış olduğunu ifade ettiğini bildirmiştir. Müzakerelerden sonra, Usbat al-Ansar liderleri, İssa'nın kampın güvenliği için tehlike arz ettiğini söylediği cihatçı ve radikallerin ortadan kaldırılması için İssa'ya tam yetki verdiği ifade edilmiştir. İssa'nın beyanları şöyledir: "Bu fraksiyonlarla yapılan birkaç çatışmadan sonra, bazılarının ölmüş, kaçmamış olanlardan pek çoğu yakalanmış ve Lübnan resmi makamlarına teslim edilmiştir. Bu gruplar Lübnan'daki istikrarsızlıktan faydalanmışlar ve kamplara sızmışlardır. Bu kişilerin dükkanların etrafında meydana gelen patlamaların şüphelileri arasında olduğunu fark ettiğimizde, biz bu kişilerle güvenlik yöntemleri ile

mücadele etmeye başladık. Pek çoğunu yakaladık, bazılarıyla çatıştık ve bazıları da, söylediğim gibi, kaçtılar”. İssa ayrıca “bu kişilerin esasen (kampın dış bölgelerinde bulunan) acil durum alanında bulunduğu ve yavaş yavaş kaçmaya başladıklarını eklediği bazı cihatçıların Avrupa’ya gitmek üzere ayrıldığını, bazılarının Fransa’ya, bazılarının Belçika’ya bazılarının Bulgaristan Sofya’ya gitmek üzere ayrıldığını” ifade etmiştir. İssa, kaçaklardan 5’inin Bulgaristan makamları tarafından Aralık-2020 ortalarında Lübnan’a geri gönderilmiş olduğunu ifade etmiştir. Bunların arasında eski bir El-Fetih üyesi ve merkezdeki komutanlığa baş kaldıran Youssef Layed ile her ikisi de Lübnan resmi makamları tarafından aranmakta olan Anwar al-Sidawi ve Imad Karroum bulunmaktadır. Haberde Ayn-al-Hilweh’te bulunan bir diğer Filistinli El-Fetih görevlisine göre radikal İslamcılardan geriye kalanların militan grubun lideri olmaksızın daha fazla bir tehdit teşkil etmediği ifade edilmiştir. Söz konusu görevli NOW’a “kamplardaki Jund al-Sham olgusu artık sona ermiş ve Jund al-Sham artık bir tehdit arz etmemektedir” şeklinde beyanda bulunmuştur.

88. 26 Nisan 2011 tarihli ve “Al-Hilweh’te El-Fetih ve Jund al-Sham Çatışması” başlıklı, *The Daily Star* isimli Lübnan gazetesinde yayınlanan haberde önceki hafta sonu boyunca, El-Fetih ve Jund al-Sham mensupları arasında karşılıklı füzelerin de atıldığı çatışmaların yaşandığı bildirilmiştir. Çatışmalar, kimliği belirsiz iki kişinin bir kontrol noktasında güvenlik güçlerinin emirlerine uymayı reddetmesi sonrasında başlamıştır. Bildirildiğine göre Jund al-Sham militanları El-Fetih ateşi altında kaldıktan sonra çatışmaya dahil olmuşlardır.

HUKUK

I. SÖZLEŞME M.3’ÜN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

89. Başvurucu, Lübnan’a sınır dışı edilmesi durumunda gerçek bir ölüm veya kötü muamele riski ile karşı karşıya kalacağını iddia etmiştir. Başvurucu aşağıda alıntılanan Sözleşme m.3 hükmüne dayanmıştır:

“Hiç kimse işkence veya insanlık dışı veya alçaltıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

A. Tarafların Beyanları

90. Hükümet 1998 tarihli Yabancılar Kanunu m.44a’daki yabancıların sağlıklarının veya yaşamlarının tehlike içerisinde olacağı bir ülkeye sınır dışı edilmesini yasaklayan hüküm ışığında başvurucunun korkularının temelsiz olduğunu iddia etmiştir. Başvurucunun ülke dışına çıkarılması emri Bulgaristan ulusal güvenliğini korumayı amaçlamıştır. Hal böyle olmakla

birlikte söz konusu emrin uygulanması, Sözleşme m.2, m.3 ve m.5'in dayanağını oluşturan ilkelere karşılık gelen m.44a hükümlerine tabi tutulmuştur. Böylesi vakalarda, Dışişleri Bakanlığı ve sivil toplum kuruluşları ile yakın bir iş birliği içerisinde hareket eden resmi makamlar, uygulamada kendi inisiyatifleri ile gerçekleştirecekleri sınır dışı etme işlemini doğrulamaktadır. Dışişleri Bakanlığı başvuru konumunda olan kişileri kabul eden güvenli üçüncü ülkelerin güncellenmiş listesini tutmaktadır. Dolayısıyla da resmi makamlar Sözleşme m.3'teki mutlak yasağa uygun davranmışlardır ve *Saadi / İtalya* ([BD], B.No: 37201/06, AİHM 2008-...) kararındaki durumdan farklı olarak ulusal güvenlik mülahazaları ile başvuru tarafından karşı karşıya kalınan kötü muamele riski arasında bir denge kurmayı amaçlamamışlardır. M.44a'daki sınırlama, ulusal güvenliğe dayanılarak haklarında ülke dışına çıkarma emirleri verilenler de dahil olmak üzere tüm yabancılar için geçerlidir.

91. Başvuru cevabında, Hükümet'in kendisinin Lübnan'da karşı karşıya kalacağı risk hakkında herhangi bir beyanda bulunmamış olduğunu beyan etmiştir. M.44a'ya dayanma hususunda, maddenin etkili uygulanmasına dair herhangi bir mekanizma mevcut değildir. Başvuru için Lübnan'a sınır dışı edilmesini engellemek amacıyla bu madde hükmüne dayanma imkanı, sadece sınır dışı etme emrine yönelik yargısal denetim aşamasında söz konusu olmuştur. Hal böyle olmakla birlikte Yüksek İdare Mahkemesi söz konusu meselenin konuyla ilgili olmadığına karar vermiştir. Her halükarda, başvuru konumunda ölüm veya kötü muamele riski altında olduğunu ispatlayabileceği tek süreç sığınma incelemesi aşamasında söz konusu olmuştur. Devlet Mülteciler Dairesi, başvuru konumunda kişisel durumu ile Lübnan'da bulunan Filistinli mülteci kamplarının genel durumuna dayanarak başvuru konumunda sığınma talebini inceleme aşamasında riskin gerçek olabileceğini tespit etmiştir. Devlet Mülteciler Dairesi bu gerekçeye dayanarak başvuru konumunda insancıl koruma statüsünü kabul etmiştir. Dolayısıyla risk, varlığı tespit edilmiş olarak telakki edilebilir. Hal böyle olmakla birlikte, başvuru konumunda 2002 tarihli Sığınma ve Mülteciler Kanunu m.4(4) ve m. 67(3) hükümleri kapsamına girmesi nedeniyle başvuru konumunda böylesi bir korumadan yararlanamamıştır.

B. Mahkeme'nin Değerlendirmesi

1. Kabuledilebilirlik

92. Hükümetin, başvuru konumunda m.3'e aykırı bir muamele ile karşı karşıya kalacağı bir ülkeye sınır dışı edilme riski içerisinde olması hususuna itiraz eder bir durumda olması nedeniyle Mahkeme ilk olarak başvuru konumunda mağdur konumunu incelemek zorundadır. Mahkeme ilk olarak, Yüksek İdare Mahkemesi tarafından onanmış olması nedeniyle, sınır dışı etme emrinin nihai ve yürütülebilir bir idari işlem olduğunu tespit etmektedir

(bkz., diğerleri arasında-*mutatis mutandis*, *Shamayev ve Diğerleri / Gürcistan ve Rusya*, B.No: 36378/02, para. 358, AİHM 2005-III; *Abdulazhon Isakov / Rusya*, B.No: 14049/08, para. 100, 8 Temmuz 2010; *Karimov / Rusya*, B.No: 54219/08, para. 90, 29 Temmuz 2010; ve *Kolesnik / Rusya*, B.No: 26876/08, para. 63, 17 Haziran 2010, ve karşıt olarak *Vijayanathan ve Pusparajah / Fransa*, 27 Ağustos 1992, para. 46, Seri A, no. 241-B; *Pellumbi / Fransa* (kabul edilebilirlik hakkında karar), B.No: 65730/01, 18 Ocak 2005; *Djemailji / İsviçre* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 13531/03, 18 Ocak 2005; *Etanji / Fransa* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 60411/00, 1 Mart 2005; *Shamayev ve Diğerleri*, yukarıda atıfta bulunulan, para. 354-55, AİHM 2005-III; ve *Nasrulloev / Rusya*, B.No: 656/06, para. 60, 11 Ekim 2007). İkinci olarak, her ne kadar 1.5 yıldan daha fazla bir süre önce verilmiş olsa da, karar halen tüm sonuçlarıyla yürürlükte (karşıt olarak *Benamar ve Diğerleri / Fransa* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 42216/98, 14 Kasım 2000). Son olarak, söz konusu kararın yürütmesinin resmi makamlarca durdurulduğuna (karşıt olarak *Andrić / İsveç* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 45917/99, 23 Şubat 1999) veya kararın yürütmesinin durdurulmasına itiraz edilebileceğine dair hiçbir emare bulunmamaktadır (karşıt olarak *Kalantari / Almanya* (kayıttan düşürme), B.No: 51342/99, para. 56, AİHM 2001-X ve *Yildiz / Almanya* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 40932/02, 13 Ekim 2005). 1988 tarihli Yabancılar Kanunu m.44a'daki yabancıları yaşamlarının veya sağlıklarının tehlike altında olacağı veya kötü muamele riski ile karşı karşıya kalacakları bir yere sınır dışı edilmelerine dair kısıtlamanın gerçekte başvurunun Lübnan'a gönderilmesine engel olup olmayacağı meselesi davanın esasına girmektedir (bkz. *Boutagni / Fransa*, B.No: 42360/08, para. 47-48, 18 Kasım 2010). Keza dava dosyasında bulunan bilgilerden Lübnan resmi makamlarının, başvurunun Lübnan'a tekrar girmesine imkan verecek seyahat belgelerini tanzim edecekleri hususu da açık değildir.

93. Bu koşullar altında Mahkeme, başvurunun Sözleşme m.34 hükmü bağlamında mağdur olduğunu iddia edebileceği kanaatindedir.

94. Mahkeme ayrıca yakınmanın Sözleşme m.35/3-a hükmü kapsamında açıkça dayanaktan yoksun veya başka herhangi bir gerekçe ile kabuledilemez olmadığı kanaatindedir. Dolayısıyla başvurunun kabuledilebilir olarak ilan edilmesi bir zorunluluktur.

2. Esas

95. Mahkeme başlangıçta, devletlerin halklarını kendi içinde insan haklarına yönelik ağır bir tehdit oluşturan terör şiddetine karşı koruma hususunda yüz yüze geldikleri güçlüklerin hassas bir şekilde farkında olduğunu vurgulama arzusundadır (bkz., diğer emsal içtihatlar arasında, *Lawless / İrlanda* (No: 3), 1 Temmuz 1961, para. 28-30, Dizinler A, No: 3; *İrlanda / Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, Dizinler A, No: 25; *Öcalan /*

Türkiye [BD], B.No: 46221/99, para. 179, AİHM 2005-IV; *Chahal / Birleşik Krallık*, 15 Kasım 1996, para. 79, *Raporlar ve Kararlar* 1996-V; *A. ve Diğerleri / Birleşik Krallık* [BD], B.No: 3455/05, para. 126, AİHM -...; ve *A. / Hollanda*, B.No: 4900/06, para. 143, 20 Temmuz 2010). Mahkeme, hiçbir koşulda göz yumamayacağı böylesi bir tehdit ile karşı karşıya kalan sözleşen devletlerin terörist eylemlere destek verenlere karşı katı bir tutum benimsemesinin meşru olduğu kanaatindedir (bkz. *Daoudi / Fransa*, B.No: 19576/08, para. 65, 3 Aralık 2009 ve *Boutaghi*, yukarıda atıfta bulunulan, para. 45).

96. Mahkeme sonrasında, içtihatlarıyla tespit edildiği ve özetlendiği üzere ve (yukarıda atıfta bulunulan) *Saadi* davasına ilişkin kararının 124-127 paragraflarına ilave atıflarda bulunarak sözleşen devletlerin bir sınır dışı etme vakasının söz konusu olması durumunda ortaya çıkan sorumluluklarına ilişkin prensiplerini yineleyecektir:

(a) Uluslararası hukuk tarafından yerleşik bir şekilde kabul edilmiş bir mesele olarak ve Sözleşme'den kaynaklananlar da dahil olmak üzere, Sözleşen devletler yabancıların girişini, oturumunu ve ülke dışına çıkarılmasını kontrol etme hakkına sahiptirler. Ne Sözleşme ne de Sözleşme'ye ek Protokoller siyasi sığınma hakkı tesis etmemektedir.

(b) Hal böyle olmakla birlikte bir Sözleşmeci devlet tarafından sınır dışı etme işlemi m.3 bağlamında bir meselenin ortaya çıkmasına neden olabilir ve dolayısıyla da, ilgili kişinin sınır dışı edilmesi durumunda m.3'e aykırı bir muameleye tabi tutulacağına dair gerçek bir riskle karşı karşıya olduğuna inanmak için esaslı gerekçelerin ortaya konulmuş olduğu bir durumda, Sözleşme kapsamında söz konusu Devletin sorumluluğuyla ilişkili bir durum ortaya çıkabilir.

(c) Dolayısıyla da bu tür bir vakada Mahkeme, m.3'ün gereklilikleri ışığında kişiyi alacak devletteki durumu değerlendirmeye davet edilmektedir. Her halükarda, gerek uluslararası hukuk, gerek Sözleşme gerekse de başka bir düzenleme kapsamında kişiyi teslim alacak ülkenin sorumluluğu hususunda yargısal bir değerlendirme yapmak veya bu hususta bir tespitte bulunmak söz konusu değildir. Sözleşme kapsamında herhangi bir mesuliyetin söz konusu olduğu veya olabileceği kadarıyla, bireyin yasaklanan kötü muamele riskine açık hale gelmesi üzerinde doğrudan bir sonucu olan bir eylemi gerçekleştirmiş olması nedeniyle, bu sorumluluk Sözleşme kaynaklı bir sorumluluktur.

(d) Mutlak bir lafızla işkence ve insanlık dışı veya alçaltıcı muamele veya cezayı yasaklayan m.3, demokratik toplumların en temel değerlerinden birisini güvence altına almaktadır. Sözleşme ve 1 ve 4 nolu ek Protokollerdeki esasa ilişkin haklardan farklı olarak m.3 herhangi bir istisnai hüküm içermemekte ve ulusun yaşamını tehdit eden kamusal bir acil durumun varlığı halinde dahi m.15 kapsamında askıya alınmasına imkan verilmemiştir. Dolayısıyla işkence, insanlık dışı veya alçaltıcı muamele veya cezaya ilişkin yasağın mutlak olması nedeniyle, mağdurun tutumundan

bağışık olarak, işlendiği iddia edilen her türlü suçun mahiyetinin herhangi bir ehemmiyeti bulunmamaktadır.

97. Aynı kararın 137-139 nolu paragraflarında Mahkeme ilk olarak *Chahal* (yukarıda atıfta bulunulmuştur, para.81) davasına ilişkin kararında ifade ettiği bir prensibi tekrar teyit etmiştir: Bu prensip, bir devletin m.3 kapsamındaki mesuliyetinin ortaya çıkıp çıkmayacağının belirlenmesi açısından kötü muamele riskinin sınır dışı etme işlemi için ortaya konulan gerekçelere ağır basıp basmayacağı hususunda bir değerlendirmenin yapılmasının olanaklı olmamasıdır.

98. Kişinin ülkeden çıkarılmamasına ilişkin yükümlülüğün mevcudiyeti, muameleye ilişkin riskin kaynağının, doğrudan veya dolaylı olarak, teslim alan ülkenin resmi makamlarının sorumluluğunun söz konusu olabileceği unsurlardan kaynaklanıp kaynaklanmamasına bağlı değildir. Garanti altına alınmış olan hakkın mutlak karakterini dikkate alarak m.3 hükmü, tehlikenin kamu görevlisi olmayan kişilerden veya gruplardan kaynaklanabileceği durumları da içine alabilir. Bu bağlamda konuyla ilgili olan mesele, başvurucunun bunlara karşı bir korumaya sahip olup olmayacağı ile kendisine karşı işlenen eylemler nedeniyle giderim talebinde bulunup bulunamayacağıdır (bkz. *H.L.R. / Fransa*, 29 Nisan 1997, para. 40, *Raporlar* 1997-III; *T.I. / Birleşik Krallık* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 43844/98, AİHM 2000-III; *Headley / Birleşik Krallık* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 39642/03, 1 Mart 2005; *N. / Finlandiya*, B.No: 38885/02, para. 163, 26 Temmuz 2005; *Salah Sheekh / Hollanda*, B.No: 1948/04, para. 137 ve 147, 11 Ocak 2007; *N.A. / Birleşik Krallık*, B.No: 25904/07, para. 110, 17 Temmuz 2008; *F.H. / İsveç*, B.No: 32621/06, para. 102, 20 Ocak 2009 ve *N. / İsveç*, B.No: 23505/09, para. 55-62, 20 Temmuz 2010).

99. (Yukarıda atıfta bulunulan) *Saadi* kararında Mahkeme ayrıca, ilave atıflarda bulunarak, m.3'e aykırı bir muamele ile karşı karşıya bırakılma riskinin değerlendirilmesi usulüne hakim olan ilkeleri ayrıca özetlemiştir:

(a) M.3 ile bağdaşmayan gerçek bir muamele riskinin mevcut olduğuna inanma açısından esaslı gerekçelerin ortaya konulup konulmadığını belirlerken Mahkeme, kendisine sunulan veya gerekli olması durumunda, resen elde ettiği (*proprio motu*) materyallerin tamamını dikkate alır. Dolayısıyla da Mahkeme'nin gerçek bir riskin mevcudiyetine dair incelemesinin son derece doğru olması zorunludur.

(b) Yakınlan tedbirin uygulanacak olması durumunda m.3'e aykırı bir muameleye tabi tutulacağına dair gerçek bir riskle karşı karşıya bırakılacağına inanmak için esaslı gerekçelerin bulunduğunu ispatlamaya elverişli delillerin sunulması, ilkesel olarak başvurucunun yükümlülüğündedir. Böylesi bir delilin sunulduğu bir durumda, bu delile ilişkin var olan herhangi bir kuşkunun ortadan kaldırılması Hükümet'in yükümlülüğündedir.

(c) Bir kötü muamele riskinin mevcut olup olmadığının tespiti açısından Mahkeme, oradaki genel durumu ve başvurucunun kişisel koşullarını dikkate alarak, başvurucunun teslim alan ülkeye gönderilmesinin öngörülebilir sonuçlarını incelemek zorundadır.

(d) Bu sonuca matuf olmak üzere, belirli bir ülkedeki genel durum açısından Mahkeme, Uluslararası Af Örgütü gibi bağımsız uluslararası insan hakları örgütlerinin yakın tarihli raporları ile Birleşik Devletler Devlet Bakanlığı gibi hükümet kaynaklarının içerdiği bilgilere sıklıkla önem atfetmektedir. Aynı zamanda Mahkeme, sadece teslim alacak ülkedeki belirsiz bir durum nedeniyle kötü muamele riski olasılığının kendi içinde bir m.3 ihlali teşkil etmeyeceğini ve Mahkeme'nin bizzat ulaştığı kaynakların genel bir durumu ortaya koyduğu bir vaziyette, belirli bir davadaki bir başvurucunun hususi iddialarının diğer delillerle doğrulanmasının gerekli olduğuna hükmetmiştir.

(e) Bir başvurucunun sistematik olarak kötü muamele uygulamasıyla karşı karşıya bırakılan bir grubun mensubu olduğunu iddia ettiği vakalarda, m.3 koruması başvurucunun, mesele konusu yapılan uygulamanın mevcut olduğunu ve söz konusu gruba mensup olduğuna inanmak için ciddi nedenlerin var olduğunu, yukarıdaki alt paragrafta atıfta bulunulan kaynaklar temelinde, ispat ettiği zaman uygulamaya girecektir.

(f) İlgili tarih açısından, riskin mevcudiyeti esas olarak, sınır dışı etme zamanında Sözleşen devlet tarafından bilinmekte olan veya bilinmesi gereken olgular dikkate alınarak değerlendirilmek zorundadır. Hal böyle olmakla birlikte, Mahkeme'nin davayı ele aldığı anda başvurucunun henüz ülke dışına çıkarılmamış olması durumunda, dikkate alınacak zaman Mahkeme'nin davayı inceleyeceği tarih olacaktır. Dolayısıyla, mevcut duruma ışık tuttıkları ölçüde tarihi olgular da dikkate alınacak hususlar olsa da, halihazırdaki koşullar belirleyicidir.

100. Mahkeme, aynı kararının 140-142 numaralı paragraflarında, bu tür meselelerdeki ispat yükü standardına ilişkin meselelerle bağlantılı olarak bazı hükümetlerin beyanlarına cevaben, bir Sözleşen devletten planlı olarak çıkarılmanın Sözleşme ihlali teşkil edebilmesi için söz konusu kişinin, kendisini teslim alacak ülkenin güvenliğine tehdit arz eden bir kişi olarak telakki edildiği bir durumda dahi, söz konusu ülkede m.3 tarafından yasaklanan bir muameleye tabi tutulacağı hususunda gerçek bir riskin mevcut olduğuna inanmak için esaslı gerekçelerin ortaya konulmuş olmasının yeterli olacağını bir kez daha teyit etmiştir.

101. Dolayısıyla, başvurucunun Bulgaristan ulusal güvenliğine yönelik bir risk teşkil edip etmediği meselesine ilişkin ne yapılacağına dair her türlü mülahazanın Mahkeme'nin incelemesi açısından herhangi bir ehemmiyeti bulunmamaktadır. Buradaki önemli mesele sınır dışı edilmesine ilişkin emrin uygulanması durumunda başvurucunun kötü muamele veya ölüm ile karşı karşıya kalacağına dair gerçek bir riskin mevcut olduğuna inanmak için esaslı gerekçelerin ortaya konulup konulmamış olmasıdır (bkz. *Ismoilov*

ve Diğerleri / Rusya, B.No: 2947/06, para. 126, 24 Nisan 2008). Bununla bağlantılı olarak Mahkeme, Yüksek İdare Mahkemesi'nin incelemesini sınır dışı emrinin hukukiliğiyle sınırlandırarak, risk meselesini incelemeye teşebbüs etmediğini kaydetmektedir. Ulusal mahkemenin başvuruçunun Lübnan'a sınır dışı edilmesi durumunda karşı karşıya kalacağı risk hakkındaki beyanının "yargılama ile ilgisinin bulunmadığını" tespit etmiş olması üzücü bir meseledir (bkz. yukarıda para.23). Yüksek İdare Mahkemesi kararının riskin değerlendirilmesi hususunda Mahkeme'ye yardımcı olmamasının yanı sıra, böylesi bir yaklaşım Devlet Mülteciler Dairesi tarafından bildirilen görüş ışığında en yalın ifadeyle ileri sürülebilir olan başvuruçunun korkularının esasına ilişkin bağımsız ve titiz bir inceleme yapılması ihtiyacı ile bağdaşır olarak telakki edilemez (bkz. yukarıda para.11). Mahkeme bu meseleye m.13 ve m.46 bağlamında geri dönecektir (bkz. aşağıda para.121 ve 139). Ulusal Mahkeme'nin konuyla ilgili eksikliği ışığında, yukarıdaki ilkelere atıfta bulunarak risk meselesinin değerlendirilmesi Mahkeme'ye düşmektedir.

102. Bu meseleyi 29 Ekim 2009 tarihinde ele alan Devlet Mülteciler Dairesi, başvuruçunun Lübnan'da kötü muamele veya ölümle karşı karşıya kalabileceğine ilişkin gerçek bir riskin var olduğuna inanmak için esaslı gerekçelerin bulunduğu hususunda tatmin olmuş ve ilk olarak başvuruçunun hususi durumları ve ikinci olarak da Lübnan'daki Filistinli mülteci kamplarındaki genel duruma dayanarak başvuruçuya insancıl koruma tahsis etmiştir. Daire, kararını esas olarak bir El-Fetih üyesi olmasına ve yaşamakta olduğu Filistinli mülteci kampında (Ayn el-Hilweh) faaliyet gösteren militan bir grupta (Jund al-Sham) kişisel olarak şiddetli bir çatışmaya girmiş olmasına dayandırmıştır (bkz. yukarıda para.11). Bu tespitler iki nedenle hatırı sayılır bir önem taşımaktadır. Bunlardan ilki söz konusu Daire'nin, kendi alanında hususi bir uzmanlığa sahip bir birim olmasıdır. İkinci olarak Daire'nin uzmanları başvuruçuyu ile kişisel bir görüşme yapabilmişlerdir. Uzmanlar başvuruçunun hal ve tavırlarını görme, duyma ve değerlendirme fırsatına sahip olmuşlar ve dolayısıyla da korkularının inandırıcılığı ve beyanlarının doğruluğunu test etme konumunda olmuşlardır (bkz., diğerleri arasında-*mutatis mutandis*, Ahmed / Avusturya, 17 Aralık 1996, para. 42, Raporlar 1996-VI; Jabari / Türkiye, B.No: 40035/98, para. 41, AİHM 2000-VIII; Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye, B.No: 30471/08, para. 82-83, 22 Eylül 2009 ve R.C. / İsveç, B.No: 41827/07, para. 52, 9 Mart 2010).

103. Ayrıca bu deliller sadece kendi içlerinde ele alınamazlar. Bunun yerine Lübnan'da olan ve orada bulunan mültecilerin durumuna dair mevcut bilgiye ilişkin arka plan kapsamında değerlendirilmesi zorunludur. Bir bütün olarak ülkedeki durumun, başvuruçunun oraya dönmesinin kendi içerisinde bir m.3 ihlali teşkil edecek düzeyde bir ciddiyet görüntüsü vermediği bir gerçektir (bkz. yukarıda para.58). Hal böyle olmakla birlikte, başvuruçunun Lübnan'da bulunan bir mülteci kampı menşeli devletsiz bir

Filistinli olduğu göz ardı edilemez (bkz. yukarıda para.1 ve 7). Bu nedenle de başvurucunun Lübnan'da makul bir şekilde ikamet etmesine izin verilmeyeceği ve kaçtığı kamp olan Ayn el-Hilweh'e dönmek zorunda kalacağı hususunda kuvvetli bir şüphe bulunmaktadır. Genel olarak Filistinli mülteci kampları ve özel olarak da Ayn el-Hilweh'e ilişkin mevcut olan bilgiler (bkz. yukarıda para. 52 - 55, 60, 62, 65 - 73, 77, 78, 80 ve 82 - 88), bu kampların Lübnan resmi makamlarından ziyade çeşitli silahlı Filistinli fraksiyonların kontrolü altında olduğunu göstermektedir. Bu kamplar ülkenin diğer kısımlarından kopuk ve sıklıkla Lübnan ordusuna ait kontrol noktaları ile çevrili ve raporlarda "devletin erişiminin ötesinde", "silahlar için fiili - *de facto* - sığınak" ve "devlet otoritesinden kaçmak isteyenler için kurtarılmış bölge" olarak tanımlanmıştır. Kamplar, çeşitli fraksiyonlar arasındaki şiddet olayları ve silahlı çatışmaların patlak vermesi nedeniyle sorun teşkil etmeye devam etmektedir. El Fetih ve çeşitli radikal İslamcı grupların onlarca yıldır değişen yoğunluklarda bir çatışma içinde olduğu, aşırı kalabalık ve tek bir fraksiyonun kontrolü altında bulunmayan Ayn el-Hilweh, en fazla kaosu ve şiddetin mevcut olduğu kamplardan birisi gibi görünmektedir. 2007 yılından bu yana El Fetih ile mahiyetinde yaklaşık 50 silahlı kişinin olduğu bildirilen Jund al-Sham arasında bir dizi silahlı çatışma meydana gelmiştir. Her ne kadar 2010'ların sonlarına doğru Jund al-Sham, bir liderinin ölümü dahil, bazı kayıplar yaşamış olsa da, söz konusu örgüt bu yılın Mart ve Nisan ayında El Fetih ile tekrar silahlı çatışmaya girmiştir. Buna ek olarak El Fetih'in kendi kadroları içinde de güç mücadelelerinin mevcut olduğu görülmektedir. Görünüşe göre hareket içerisindeki yozlaşma dahil bu mücadeleler çeşitli güvenlik zafiyetlerine hizmet etmiştir. Bu iç ayrışmalardan birisi, başvurucunun "koruyucusu" olduğu iddia edilen Mounir Maqdash'ın El-Fetih içerisindeki diğer figürlerle kapıştırılmasıdır. Bu nedenle de Ayn el-Hilweh'teki görece hakimiyetine rağmen El Fetih'in başvuru için etkili koruma sağlayabileceği hususunda açık bir görünüm bulunmamaktadır. Keza, başvurucunun başka bir Filistinli mülteci kampına yerleşebileceği de aşıkardır. Görünüşe göre El Fetih, Lübnan'ın kuzeyinde bulunan kamplarda güçlü bir konuma sahip değildir. Bu koşullar, başvurucunun kişisel beyanı ile birleştiğinde, başvurucunun Lübnan'a sınır dışı edilmesi durumunda m.3'e aykırı bir muameleye tabi tutulacağına dair gerçek bir riske karşı açık olacağına inanmak için esaslı gerekçelerin mevcut olduğunu ispatlayabilecek delillerin en azından ilk bakışta var olduğu anlamına gelmektedir. Yukarıda belirtilen bilgiyi dikkate alarak Mahkeme, durumun Devlet Mülteciler Dairesi tarafından risk meselesine ilişkin Ekim 2009 tarihinde yapılan tespitlerin artık geçerli olmadığı anlamına gelecek şekilde değiştiği hususunda ikna olmuş değildir. Gerçekten de en yakın tarihli olan 19 Nisan 2011 tarihli Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri raporunda, Ayn al-Hilweh'te şiddetli çatışmalar olduğu bildirilmiş ve Filistinli mülteci kamplarının içerisinde bir şiddet tehdidinin halen var olduğu öngörülmüştür (bkz. yukarıda para.73). Bu nedenle de

konuyla ilgili kuşkuları ortadan kaldırma yükümlülüğü ilgili devletin sorumluluğundadır.

104. Hal böyle olmakla birlikte bu meseleyle ilgili olarak Hükümet tarafından herhangi bir delil ortaya konulmamıştır. Bununla bağlantılı olarak başvurunun ülkeden çıkarılmasına ilişkin kararın tesisi ve yargısal denetimi aşamasında, yetkili ulusal makamlar ve mahkemelerce söz konusu riskin değerlendirmesi açısından herhangi bir girişimde bulunulmadığının belirtilmesi gerekmektedir. Ülkeden çıkarma kararında ve bu kararın tesis edilmesi önerisinde bu mesele dikkate alınmamıştır (bkz. yukarıda para.14 ve 15). Takip eden yargısal denetim aşamasında Yüksek İdare Mahkemesi, Lübnan'da yaşamının risk altında olacağına dair başvurunun korkularının, konuyla ilgili olmadığını açıkça ifade etmiştir (bkz. yukarıda para.23). Bu nedenle Mahkeme, Bulgaristan resmi makamlarının başvurunun m.3 ile bağlantılı olan kaygılarını gerektiği şekilde ele aldıkları sonucuna ulaşmamaktadır (bkz., diğerleri arasında- *mutatis mutandis*, *Khodzhayev / Rusya*, B.No: 52466/08, para. 104, 12 Mayıs 2010 ve *Khaydarov / Rusya*, B.No: 21055/09, para. 112-14, 20 Mayıs 2010). Resmi makamların, başvurunun söylediği kişi olmadığı ve onun Lübnan makamları tarafından çok sayıda suikast ile ilgili olarak aranan cihatçı bir örgütün üyesi olduğuna dair herhangi bir şekilde desteklenmemiş olan çıkarımları (bkz. yukarıda, para.22, 23 ve 87), hiçbir şey olmasa bile, başvurunun bizzat Lübnan resmi makamlarınca uygulanacak daha büyük bir kötü muamele riski altında olabileceğini ortaya koymaktadır. Anılı resmi makamların, böylesi örgütlerin faaliyetlerine dahil olduğundan şüphe duyulan kişilere kuvvetle muhtemel kötü muamelede bulunacaklarına işaret eden çok sayıda rapor bulunmaktadır (bkz. yukarıda para. 61, 64, 74 ve 75). Hükümet'in böylesi meselelerle ilgili olarak Lübnan'dan herhangi bir şekilde teminat istediği veya elde ettiği hususunda herhangi bir emare bulunmamaktadır. Her halükarda, teminatların mevcudiyeti, sözleşen devleti anılı teminatların somut olaydaki uygulamasını dikkate alma yükümlülüğünden bağımsız tutmamaktadır (bkz. diğer emsaller arasında, *Babar Ahmad ve Diğerleri / Birleşik Krallık* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 24027/07, 11949/08 ve 36742/08, § 106, 6 Temmuz 2010).

105. Hükümet, beyanlarında 1988 tarihli Yabancılar Kanunu m. 44a hükmündeki yasağa atıfta bulunmuştur (bkz. yukarıda para.38). Hükümet açıklamasında bu tür davalardaki resmi makamların uygulamasının sınır dışı emrini icra ettiklerinde söz konusu meseleyi doğrulamak olduğunu ve Dışişleri Bakanlığı'nın başvurunun konumunda olan kişileri alabilecek güvenli üçüncü ülkelere dair güncellenmiş bir liste tuttuğunu ifade etmiştir. Hal böyle olmakla birlikte Mahkeme iki nedene dayanarak Hükümet'in bu açıklamasını, başvurunun Lübnan'a sınır dışı edilmeyeceğine dair bağlayıcı bir teminat olarak değerlendirmemektedir. Birincisi Fransız makamları tarafından *Boutagni* (yukarıda atıfta bulunulan para. 20 ve 42) davasındakine karşıt olarak, Hükümet başvurunun Lübnan'a sınır dışı

edilmeyeceği hususunda bir açıklama yapmamış, sadece meselenin sınır dışı emrinin icrası sırasında inceleneceğini ifade etmiştir. İkinci olarak Hükümet'in açıklaması bağlayıcı bir adli işleme dayanmamakta veya böylesi bir işlemde ortaya konulmamaktadır (karşıt mahiyette *Boutagni*, yukarıda atıfta bulunulan, para. 19-20 ve 47-48) ve Hükümet açıklamasının sınır dışı emrinin icrasından sorumlu olan resmi makamları bağlayıp bağlayamayacağı hususu açık değildir (bkz., diğerleri arasında-*mutatis mutandis*, *Shamayev ve Diğerleri*, yukarıda atıfta bulunulan, para.344-345).

106. Mahkeme'nin temel kaygısı, kaçtığı bir ülkeye keyfi bir şekilde geri gönderilmesine karşı başvurucuyu koruyan ister doğrudan ister dolaylı etkili garantilerin mevcut olup olmadığıdır (bkz. *M.S.S. / Belçika ve Yunanistan* [BD], B.No: 30696/09, para. 286, 21 Ocak 2011). Mahkeme, Bulgaristan resmi makamlarının başvurucunun sınır dışı edilmesi sürecini başlattıklarında başvurucunun Lübnan'a geri gönderilmesinin, onu m.3 kapsamında yasaklanan bir muamele riski ile altına sokup sokmayacağını gerekli titizlikle inceleyecekleri hususunda ikna olmamıştır (karşıt olarak *M.H. / İsveç* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 10641/08, para. 25 ve 41, 21 Ekim 2008). Hükümet, sınır dışı emirlerinin uygulanması sırasında göç idaresi yetkililerinin m.44a hükmünü ne şekilde yorumladıkları hususunda herhangi bir ayrıntı ortaya koymamıştır. 1998 tarihli Yabancılar Kanunu ve bu kanunun uygulanmasına yönelik yönetmelikler bu hususta herhangi bir açıklık içermemekte ve bildirilmiş olan herhangi bir vaka bulunmamaktadır (bkz. yukarıda, para. 38, özet olarak-*in fine*). Dolayısıyla, resmi makamların hangi standartları esas alarak ve hangi bilgi temelinde, başvurucunun Lübnan'a geri gönderilmesi durumunda yüz yüze kalacağı olası riske dair bir tespit yapacakları açık değildir. Resmi makamların başvurucunun üçüncü bir ülkeye gönderilmesi yolunu seçtiklerinde, başvurucunun sırası geldiğinde gönderildiği o ülkeden kötü muamele riskine dair gereken mülhaza yapılmaksızın Lübnan'a gönderilip gönderilmeyeceğinin gerektiği şekilde incelenip incelenmeyeceği hususunda herhangi bir emare bulunmamaktadır. Mahkeme, içtihatları uyarınca, başvurucunun arabulucu bir ülkeye gönderilmesi durumunda onu gönderen devletin, ülke dışına çıkarma kararının bir sonucu olarak başvurucunun m.3'e aykırı bir muameleyle karşı karşıya bırakılmamasını temin etme açısından, sınır dışı eden devletin sorumluluğunu etkilemeyeceğini yinelemektedir [bkz. yukarıda atıfta bulunulan, *T.I./ Birleşik Krallık*; yukarıda atıfta bulunulan *Salah Sheekh*, para. 141; *K.R.S. / Birleşik Krallık* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 32733/08, 2 Aralık 2008; yukarıda atıfta bulunulan, *Abdolkhani ve Karimnia*, para. 88; yukarıda atıfta bulunulan, *Babar Ahmad ve Diğerleri*, para. 113-116; ve yukarıda atıfta bulunulan, *M.S.S. / Belçika ve Yunanistan*, para. 338-361].

107. Bu alanda yeterli güvenceler sağlayan hukuki bir çerçevenin bulunmaması Mahkeme'nin, başvurucunun m.3 kapsamındaki haklarının ihlal edilmesi riski altında olduğuna inanmak için esaslı gerekçelerin

mevcut olduğu sonucuna varmasına imkan vermektedir (bkz. yukarıda atıfta bulunulan, diğerleri arasında- *mutatis mutandis*, *Abdolkhani ve Karimnia*, para. 89). Bununla bağlantılı olarak Mahkeme, potansiyel sonuçların böylesi ağır ve geri döndürülemez niteliklerinin meseleye dair itinalı bir incelemeyi gerektirdiği hususundaki tespitinin tekrarlanmasının zaruri olduğu kanaatindedir.

108. Bu mülahazalar ışığında Mahkeme, başvurucunun ülke dışına çıkarılması emrinin icra edilmesi durumunda Sözleşme m.3 ihlalinin meydana geleceği sonucuna ulaşmaktadır.

II. SÖZLEŞME M.8'İN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

109. Başvurucu Sözleşme m.8 kapsamında, ülke dışına çıkarılmasının hukuka aykırı ve ölçüsüz olacağı yakınmasında bulunmuştur.

110. İlgili olduğu kadarıyla m.8 hükmü şöyledir:

“1. ...Herkes özel ve aile hayatına,... saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

111. Ülke dışına çıkarılmasının bir sonucu ve fiziksel bütünlüğüne yönelik herhangi bir riskle bağlantılı olarak başvurucunun m.8 hükmüne dayanmış olabileceğinin kabul edilmesi bakımından Mahkeme öncelikle bu meselenin m.3 kapsamındaki gerekçesinde ele alınmış olduğunu gözlemlemektedir. Başvurucunun Bulgaristan'daki özel yaşam veya aile hayatı açısından m.8 hükmüne dayanmış olabileceğinin kabul edilmesi bakımından Mahkeme, başvurucunun Bulgaristan'da bir ailesi veya bir akrabası olduğu hususunda herhangi bir iddiada bulunmamış olduğunu belirtmektedir. Keza başvurusunun söz konusu ülkede özel hayatının var olduğuna dair herhangi bir görünüm de bulunmamaktadır. Başvurucu oraya 24 Mayıs 2009 tarihinde ulaşmış, Ağustos 2009 tarihinde kaçmaya teşebbüs etmiş ve sonrasında Devlet Mülteciler Dairesi tarafından işletilen bir barınma tesisine yerleştirilmiştir. Başvurucuya 29 Ekim 2009 tarihinde insancıl koruma statüsü tahsis edilmiş, buna karşın bu tarihten bir aydan kısa bir zaman sonra da 17 Kasım 2009 tarihinde, sınır dışı edilmesi amacıyla gözaltına alınmış (bkz. yukarıda para. 8-13 ve 15). Dolayısıyla başvuru, Bulgaristan'da bir özel hayat kurmuş, yerleşik bir göçmen olarak görülemez (karşıt *Maslov / Avusturya* [BD], B.No: 1638/03, para. 63, 23 Haziran 2008 ve *Miah / Birleşik Krallık* (kabuledilebilirlik hakkında karar),

B.No: 53080/07, para. 17, 27 Nisan 2010). Tam aksine başvurucunun Bulgaristan'daki bulunuşu kısa süreli ve her daim belirsizdir (bkz., diğerleri arasında-*mutatis mutandis*, N.M. ve M.M. / Birleşik Krallık (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 38851/09 ve 39128/09, 25 Ocak 2011). Bu nedenle m.8 uygulanabilir değildir.

112. Devamında, işbu yakınma m.35/3(a)'nın anlamı kapsamında Sözleşme hükümleri ile *ratione materiae* / esas bakımından bağdaşmamaktadır ve yakınmanın m.35/4 hükmüne uygun olarak reddedilmesi gerekmektedir.

III. SÖZLEŞME M.13'ÜN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

113. Başvurucu Yüksek İdare Mahkemesi'nin kendisinin ulusal güvenlik açısından bir risk teşkil edip etmediğini samimi bir şekilde incelemediğini, Lübnan'a geri gönderilmesi durumunda kötü muamele veya ölüm riskiyle karşı karşıya kalıp kalmayacağı hususunu incelemeyi reddettiğini, böylesi bir ülke dışına çıkarma işleminin ölçülü olup olmayacağını değerlendirmemiş olduğunu belirterek Sözleşme m.3 ve m.8 ile bağlantılı olarak m.13'ün ihlal edildiği yakınmasında bulunmuştur.

114. Madde 13 hükmü şöyledir:

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir.”

A. Tarafların Beyanları

115. Hükümet, başvurucunun ülke dışına çıkarılması emrine adli denetim incelemesinde itiraz edebileceğini, bu süreçte dosya kapsamında bulunan tüm belgeleri inceleyebileceğini ve resmi makamların iddialarını çürütebileceğini beyan etmiştir. Adli denetim yargılamasında mahkemeler idari işlemin yetkili merci tarafından, şekil kurallarına ve idari usul ve maddi hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilip edilmemiş olduğunu denetlemektedir. Başvurucunun davasında, Yüksek İdare Mahkemesi aynen bunu gerçekleştirmiştir. Yüksek İdare Mahkemesi tarafların beyanlarını incelemiş ve başvuru aleyhinde gerekçelerini ortaya koymuştur. Hal böyle olmakla birlikte, yargılamanın sınır dışı emrinin hukukiliğine ilişkin olması nedeniyle, Yüksek İdare Mahkemesi, bu meselenin konuyla ilgili olmadığı kanaatine ulaşmıştır. Ulusal mahkemeler, sadece hususi mahiyetteki idari işlemlere ilişkin denetim gerçekleştirebilirler. Başvurucu, m.44a hükmüne dayanarak sınır dışı edilmesi emrinin yürütmesinin durdurulmasına dair sarıh veya zımni bir reddin mevcudiyeti hususunda herhangi bir iddiada bulunmamıştır.

116. Başvurucu m.44a hükmünün doğrudan uygulanmasının mevcut olmadığı beyanında bulunmuştur. Başvurucu, bu tür meselelerin ele alınabildiği tek mevcut hukuk yolu olan adli denetim yargılaması sırasında risk meselesini ileri sürmüştür. Hal böyle olmakla birlikte Yüksek İdare Mahkemesi, meselenin konuyla ilgili olmadığını ifade etmiştir.

B. Mahkeme'nin Değerlendirmesi

117. Mahkeme işbu şikayetin m.35/3-a hükmü kapsamında açıkça temelsiz olmadığı veya başka herhangi bir gerekçeyle de kabuledilmez olmadığı kanaatindedir. Bu nedenle yakınmanın kabuledilebilir olarak ilan edilmesi gerekmektedir.

118. Esasa ilişkin Mahkeme, m.13 kapsamındaki yükümlülüğün başvurunun şikayetinin mahiyetine bağlı olarak değişmesi nedeniyle, başvurunun sınır dışı edilmesiyle bağlantılı yakınmalarından hangisinin ileri sürülebilir olduğunu incelemek zorundadır (yakın tarihli bir emsal karar için bkz. yukarıda atıfta bulunulan, *A. / Hollanda*, para. 157).

119. Madde 8'in uygulanabilir olmaması nedeniyle (bkz. yukarıda para. 111 ve 112), başvurunun m.13 altındaki m.8 ile bağlantılı olan iddiası ileri sürülebilir değildir. Bu durumda Yüksek İdare Mahkemesi'nin, başvurunun ulusal güvenlik için risk teşkil ettiği iddiasına dair samimi bir inceleme yapıp yapmadığı veya sınır dışı etme kararının başvurunun özel hayatı veya aile yaşamına ölçüsüz bir müdahale anlamına gelip gelmediği meselesini yeterince dikkate alıp almadığının tespit edilmesine gerek bulunmamaktadır (bkz. yukarıda atıfta bulunulan- *mutatis mutandis*, *A. / Hollanda*, para. 160, ve karşıt olarak yukarıda atıfta bulunulan *C.G. ve Diğerleri / Bulgaristan*, para. 60-64 ve *Raza*, para. 63).

120. Buna karşıt olarak, Mahkeme'nin yukarıda 101-103. paragraflarındaki tespitleri, başvurunun m.3 kapsamındaki iddiasının ileri sürülebilir olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla da başvuru bu açıdan etkili bir iç hukuk yoluna başvurma hususunda hak sahibidir. Böylesi durumlarda etkili iç hukuk yolu kavramı iki bileşenden oluşmaktadır. Bunların ilki m.3'e aykırı gerçek bir riskten korumak için esaslı gerekçelerin bulunduğu iddiası açısından yakın, bağımsız ve titiz bir incelemeyi kaçınılmaz olarak gerektirmesidir (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *M.S.S. / Belçika ve Yunanistan*, para. 293, ilave atıflarla birlikte). Bu incelemenin, sınır dışı edilmesini gerektirecek hangi eylemde bulunduğu veya sınır dışı işlemini gerçekleştiren devletin ulusal güvenliğine yönelik algılanan her türlü tehdit dikkate alınmaksızın gerçekleştirilmesi zorunludur (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Chahal*, 151 özetle-*in fine*). İkinci gereklilik ise anılı kişinin, otomatik olarak yürütmeyi durdurma etkisine haiz bir iç hukuk yoluna erişiminin bulunması gerekliliğidir (bkz. *Čonka / Belçika*, B.No: 51564/99, para.81-83, AİHM, 2002-I, ve *Gebremedhin [Gaberamadhien] / Fransa*, B.No: 25389/05, para.66, özet olarak-*in fine*,

ECHR 2007-II; *Muminov / Rusya*, B.No: 42502/06, para.101, 11 Aralık 2008; yukarıda atıfta bulunulan *Abdolkhani ve Karimnia*, para. 108 ve yukarıda atıfta bulunulan *M.S.S. / Belçika ve Yunanistan*, para.293 özet olarak-*in fine*).

121. Mahkeme, “dikkatli inceleme” yükümlülüğü açısından, Yüksek İdare Mahkemesi’nin tesis edilen sınır dışı etme emrine yönelik başvuru yasal itirazını incelerken, Lübnan’da başvurucuya yönelik herhangi bir tehdidin, başvurunun sınır dışı edilmesi emrinin hukukiliğinin belirlenmesi açısından konuyla ilgili olmadığını ifade ederek, açıkça risk meselesini ele almayı reddettiğini gözlemlemektedir (yukarıda atıfta bulunan *Jabari*, para. 49 ile karşılaştır). “Yürürlüğün durdurulması etkisi” açısından, Bulgaristan hukuku uyarınca, ulusal güvenliğe dayanılarak tesis edilen sınır dışı emirlerine dair yargısal denetime başvurulması otomatik bir yürürlüğü durdurucu etkiye sahip değildir (bkz. yukarıda para. 35). Ayrıca anlaşılmaktadır ki, kişiyi kabul eden devlette geri dönülmez bir kötü muamele veya ölüm riski bulunduğu iddia edilmesi halinde dahi ulusal mahkemeler böylesi emirlerin yürütmesinin durdurulması yetkisine sahip değildir (bkz. yukarıda para. 34 ve 37). Bu nedenle de başvuru aleyhinde tesis edilen sınır dışı emrinin adli denetimine ilişkin yargılama, başvurunun m.3 kapsamındaki yakınmaları açısından, etkili bir iç hukuk yolu olarak telakki edilemez.

122. Hükümet’in iddiası, risk meselesinin başvuru aleyhinde verilen sınır dışı emrinin icrası sırasında inceleneceği ile sınır dışı edilme işleminin 1998 tarihli Yabancılar Kanunu m. 44a hükmünde bulunan yasağa aykırılık teşkil etmediğini temin etmeksizin başvurunun Bulgaristan resmi makamları tarafından ülke dışına çıkarılmayacağıdır (bkz. yukarıda para. 38). Hal böyle olmakla birlikte Mahkeme halihazırda, sınır dışı etme işlemini yürürlüğe koymaları öncesinde resmi makamların, başvurunun Sözleşme m.3 kapsamındaki yakınmalarına ilişkin titiz bir inceleme yapacaklarına dair herhangi bir garantinin bulunmadığını tespit etmiştir (bkz. yukarıda para. 105 ve 106). Daha da önemlisi Hükümet, başvurunun iddialarına dair resmi makamların yaptığı değerlendirmeye yönelik başvurunun itiraz edilebileceği herhangi bir usule işaret etmemiştir. 1998 tarihli Yabancılar Kanunu ile kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelik hükümlerinden, yukarıda para. 120’de belirtilen iki gerekliliğe karşılık gelen bir giderim yolunun mevcut olması şöyle dursun, sınır dışı emrinin uygulanmasına karşı ayrı bir hukuki itirazın yapılması olanaklı görülmemektedir. Mahkeme bununla bağlantılı olarak iç hukuk yollarının mevcudiyetinin sadece teoride değil aynı zamanda uygulamada yeterince kesin olması gerektiğini ve bunu tesis etmenin de sorumlu devletin vazifesi olduğunu vurgulamaktadır (bkz. diğer emsaller arasında, *McFarlane / İrlanda* [BD], B.No: 31333/06, para. 107, AİHM 2010-...).

123. Yukarıdaki hususlar ışığında Mahkeme, Sözleşme m.3 kapsamındaki yakınmasıyla bağlantılı olarak başvurunun etkili bir iç

hukuk yoluna sahip olmadığı sonucuna ulaşmaktadır. Bu nedenle de bir Sözleşme m.13 hükmü ihlali mevcuttur.

IV. SÖZLEŞME M.5/1'İN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

124. Başvurucu, alıkonulmasının haklılığını kaybettiği ve keyfi hale dönüştüğü hususlarında yakınmada bulunmuştur. Başvurucu Sözleşme m.5/1-f hükmüne dayanmıştır. Maddenin ilgili kısmı şöyledir:

“Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

...

(f) Kişinin, usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonulması veya hakkında derdest bir sınır dışı ya da iade işleminin olması nedeniyle yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması.”

A. Tarafların Beyanları

125. Hükümet, sınır dışı edilme işlemine yönelik alıkonulmayı düzenleyen kanunun tamamıyla Sözleşme ile bağdaşır mahiyette olduğu beyanında bulunmuştur. Söz konusu mevzuat ayrıca, hukuka aykırı olarak bulunan üçüncü ülke vatandaşlarının geri gönderilmesine dair Üye Devletlerdeki ortak standartlar ve usullere dair 2008/115/EC sayılı Direktifin gereklerini de karşılamaktadır. Bu standartlar, başvurunun davasında eksiksiz olarak dikkate alınmıştır. Başvurucunun, hakkında verilen alıkonulma kararına Sofya İdare Mahkemesi nezdinde itiraz etmiş olması nedeniyle başvurunun alıkonulma birimine yerleştirilmesi işlemi bağımsız bir birim tarafından denetlenmiştir. Bu yargısal denetim aşamasında, resmi makamlar itiraz konusu işlemin gerekçelerini gösteren belgeler ibraz etmişlerdir. Yasal olarak temsil edilen başvuru, resmi makamların iddialarına itiraz etme imkanına sahip olmuştur. Alıkonulma emrinin hukukiliğine dair denetim yapılması sonrasında mahkeme başvurunun ilgili başvurusunu reddetmiştir.

126. Başvurucu, resmi makamların aktif bir şekilde sınır dışı edilmesi işlemini incelediğine veya bunun her halükarda mümkün olduğuna dair herhangi bir emarenin mevcut olmadığını iddia etmiştir. Resmi makamların yapmış olduğu tek şey, başvurunun Lübnan’a girişine izin verecek seyahat belgelerinin temini amacıyla Sofya’da bulunan Lübnan Büyükelçiliği ile irtibata geçmek olmuştur. Resmi makamlar, güvenli üçüncü ülkelerin büyükelçilikleri ile irtibata geçmeyi denememişlerdir. Başvurucuya göre sınır dışı edilmesine yönelik alıkonulmasının, sadece

istisnai vakalara özgü olan 18 aylık maksimum süreye ulaşmasına müsaade edilmiştir.

B. Mahkeme'nin Değerlendirmesi

127. Mahkeme işbu şikayetin m.35/3-a hükmü kapsamında açıkça temelsiz olmadığı veya başka herhangi bir gerekçeyle de kabuledilmez olmadığı kanaatindedir. Bu nedenle yakınmanın kabuledilebilir olarak ilan edilmesi gerekmektedir.

128. Esas açısından Mahkeme, göç bağlamında yabancıların özgürlüğünün devlet tarafından kontrol edilmesine müsaade eden m.5/1-f hükmü kapsamında alıkoymanın, kişinin suç işlemesinin veya kaçmasının önlenmesi gibi, makul bir zorunluluk olarak telakki edilmesini gerektirmediğini yinelemektedir. Madde 5/1-f hükmünün ikinci ayağı kapsamına giren her türlü özgürlükten yoksun bırakma halinin, ancak sınır dışı etme veya iade işlemleri derdest olması şartıyla, haklı bir dayanağı olacaktır. Böylesi işlemlerin gerekli itina ile yürütülmemesi durumunda, bu madde hükmü altındaki alıkoyma işleminin izin verilebilir olması hali sona erecektir (bkz. diğer emsaller arasında, tamamına yukarıda atıfta bulunulan *Chahal*, para.113; *A. ve Diğerleri / Birleşik Krallık*, para.164; *Mikolenko / Estonya*, B.No: 10664/05, para.63, 8 Ekim 2009 ve *Raza*, para. 72). Bir diğer ifadeyle alıkonulma süresi, hedeflenen amacın gerektirdiği süreyi aşmamalıdır (bkz. *Saadi / Birleşik Krallık* [BD], B.No: 13229/03, para. 74 – özet olarak-in fine, AİHM 2008-...). Gerçekten de benzer bir tespit 2008/115/EC sayılı Direktif'in 15.maddesiyle bağlantılı olarak benzer bir tespitte bulunmuştur (bkz. yukarıda para. 50 ve 51). Hal böyle olmakla birlikte, bu hükmü rağmen Sözleşme m.5/1-f hükmünün asgari sürelerle dair bir sınırlama içermediği, dolayısıyla da sınır dışı etme işlemlerinin süresinin bu madde hükmü kapsamına giren bir alıkoyma işleminin hukukiliğini etkileyip etkilemeyeceği meselesi münhasıran her bir davanın koşullarına bağlıdır (bkz. *Osman / Birleşik Krallık*, B.No: 15933/89, Komisyon'un 14 Ocak 1991 tarihli kararı, yayınlanmamış ve *Gordyeyev / Polonya* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 43369/98 ve 51777/99, 3 Mayıs 2005).

129. İşbu davada başvuru yürürlükte olan mevzuata uygun olarak yetkili makam tarafından alıkonulmuş ve söz konusu işlem başvuru sınır dışı edilmesi amacıyla tesis edilmiştir. Başvurucunun, dayanak sınır dışı emrine ilişkin iddiaları, alıkonulmasının hukukiliğine yönelik herhangi bir şüpheye neden olmamaktadır (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Chahal*, para.112; *Slivenko / Letonya* [BD], B.No: 48321/99, para.146, AİHM 2003-X; ve *Sadaykov / Bulgaristan*, B.No: 75157/01, para.21, 22 Mayıs 2008).

130. Bu nedenle geriye kalan tek mesele resmi makamların başvuru sınır dışı etmek amacıyla gerekli çabayı gösterip göstermedikleridir.

Başvurucu böylesi bir sınır dışı işlemine yönelik olarak, 20 Kasım 2009 ile 19 Mayıs 2011 tarihleri arasında tam tamına 18 ay özgürlüğünden yoksun bırakılmıştır (bkz. yukarıda para. 17 ve 18).

131. *Raza* kararında (yukarıda atıfta bulunulan, para.73-75) benzer koşullardaki ve 2,5 yıldan az biraz fazla süren bir alıkonulma işlemi açısından Bulgaristan'ın m.5/1 hükmünü ihlal ettiği tespit edilmiştir. Bu zaman zarfında, Bulgaristan ulusal mevzuatını Avrupa Birliği mevzuatı ile uyumlu hale getirmeyi amaçlayan yasal değişiklikleri müteakiben sınır dışı edilecek kişilerin alıkonulması 6 aylık ve istisnai durumlarda 18 aylık sıkı zaman kısıtlamalarına tabi tutulmuştur (bkz. yukarıda para.44). Bunun bir sonucu olarak başvuru, mevzuatın izin verdiği maksimum süre olan tam 18 aylık süre boyunca özgürlüğünden yoksun bırakılmıştır. Hükümet'in ileri sürdüğünün aksine, her halükarda istisnai mahiyette olan bu süre sınırlandırmasına uygun hareket etmek, başvurucuya yönelik uygulanan özgürlükten yoksun bırakma işlemi otomatik olarak Sözleşme m.5/1-f ile bağdaşır hale getireceği şeklinde bir değerlendirme yapılmasına imkan veremez. Yukarıda belirtildiği üzere bu madde hükmü altında yapılacak konuyla ilgili test daha ziyade, ancak davaya mahsus özellikler temelinde tespit edilebilecek olan, sınır dışı işlemlerinin gerekli itina ile yürütülüp yürütülmemiş olması hususudur.

132. Burada, görüldüğü kadarıyla mesele konusu olan 18 aylık süre boyunca resmi makamlar tarafından atılan adımlar Sofya'da bulunan Lübnan Büyükelçiliği'ne başvurucuya seyahat belgesi tanzim edilmesi ricasıyla 3 defa yazı yazmaktır (bkz. yukarıda para.26). Bulgaristan resmi makamları böylesi bir belgenin tanzim edilmesine yönelik bir zorlama yapamayacak olsa da, söz konusu belgenin kendilerine ulaştırılmasını hızlandırmak amacıyla meseleyi gayretli bir şekilde takip ettikleri veya Lübnan resmi makamları ile müzakereye girme çabasında olduklarına dair herhangi bir emare bulunmamaktadır (bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Raza*, , para. 73; *Tabesh / Yunanistan*, B.No: 8256/07, para.56, 26 Kasım 2009 ve *Louled Massoud / Malta*, B.No: 24340/08, para.66, 27 Temmuz 2010). Dahası Mahkeme, Hükümet'in huzurundaki yargılama kapsamındaki kendi beyanlarından ayrı olarak, başvurunun üçüncü bir ülke tarafından kabul edilmesini temin etmesine yönelik herhangi bir çabasını gösterir bir delil sunmamıştır. Dolayısıyla resmi makamların, başvurunun sınır dışı edilmesine yönelik aktif ve gayretli adımlar atmış olarak telakki edilmesi pek mümkün olmayacaktır. Başvurunun özgürlükten yoksun bırakılması işleminin, önemli bir güvence olan, düzenli yargısal denetime tabi tutulmuş olduğu hususu doğrudur (bkz. *Dolinskiy / Estonya* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 14160/08, 2 Şubat 2010). Hal böyle olmakla birlikte bu husus belirleyici değildir. Böylesi en son inceleme 7 Aralık 2010 tarihinde gerçekleşmiştir (bkz. yukarıda para.26). Buna karşın başvurunun ülke dışına gönderilmesi amacıyla belirtilen tarihten 19 Mayıs 2011 tarihli, 5 ay sonra gerçekleştirilen salıverilme tarihine kadar herhangi bir işlemin

yapılıp yapılmadığı hususunda Mahkeme'ye bilgi verilmemiştir (bkz. diğerleri arasında-*mutatis mutandis*, yukarıda atıfta bulunulan *Mikolenko*, para. 64 özet olarak-*in fine*).

133. Bu hususların değerlendirilmesi, gerek sınır dışı emrinde gerekse de diğer bağlayıcı herhangi bir işlemde -ulusal mevzuat uyarınca zorunlu tutulmamış olması nedeniyle- varılacak ülkenin açıkça belirtilmemesi nedeniyle iyice engellenmiştir (bkz. yukarıda para. 39 ve 40). Mahkeme bu durumun tüm Sözleşme hükümlerinde içkin olan yasal kesinlik gerekliliği açısından problemlili olarak görülebileceği kanaatindedir. Özgürlükten yoksun bırakmanın söz konusu olması halinde, iç hukuk ve Sözleşme kapsamında alıkoymanın haklılığıyla ilişkili olan her bir unsur bakımından yasal kesinliğe sıkı sıkıya uygun hareket edilmesi zorunludur. Sınır dışı edilmesi amacıyla özgürlüğünden yoksun bırakılmış olan yabancılara ilişkin vakalarda, gönderilecek ülkeye ilişkin bir açıklığın bulunmayışı, resmi makamların sınır dışı işlemini yürütmesindeki gayretinin etkili kontrolüne engel olabilir.

134. Başvurucunun *Chahal* (yukarıda atıfta bulunulan) davasındaki gibi diğer bazı davalardaki başvuruçular kadar uzun süre boyunca özgürlüğünden yoksun bırakılmadığı bir gerçektir. Hal böyle olmakla birlikte Bay *Chahal*'ın sınır dışı edilmesi, inceleme kapsamına giren tüm süre açısından, başvuruçuya ilişkin sınır dışı işleminin gerçekleştirilmesinin hukuka uygun ve Sözleşme'ye bağdaşır olup olmadığının tespiti amacıyla yönelik işlemlerin aktif ve itinalı bir şekilde takip edilmesi nedeniyle tıkanmıştır (Bkz. yukarıda atıfta bulunulan *Chahal*, para. 115-17, ayrıca, diğerleri arasında - *mutatis mutandis*, *Eid / İtalya* (kabuledilebilirlik hakkında karar), B.No: 53490/99, 22 Ocak 2002; yukarıda atıfta bulunulan *Gordyeyev ve Bogdanovski / İtalya*, B.No: 72177/01, para. 60-64, 14 Aralık 2006). Tam aksine, işbu görülmekte olan davada Yüksek İdare Mahkemesi, başvuruçunun İran'a geri gönderilmesi durumunda risk altında olup olmayacağı meselesine ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmayı kabul etmemiştir. (bkz. yukarıda para. 23). Dahası Bulgaristan mevzuatı uyarınca başvuruçunun sınır dışı edilmesine yönelik emir, aleyhinde bir itiraz incelemesi derdest olmasından bağışık olarak, derhal ve her zaman icra edilebilirdir (bkz. yukarıda para. 31, 34, 35 ve 37 , ayrıca yukarıda atıfta bulunulan *Raza*, para. 74). İşbu davadaki gecikmenin, Yüksek İdare Mahkemesi'nin başvuruçunun sınır dışı edilmesine yönelik emre yaptığı yasal itirazı karara bağlaması için bekleme zorunluluğundan kaynaklanmış olduğu şeklinde bir değerlendirme yapılabilmesi pek mümkün değildir.

135. Yukarıdaki hususlar ışığında Mahkeme -sınır dışı edilmesi amacıyla tesis edilen işlem olan- başvuruçunun özgürlüğünden yoksun bırakılmasına yönelik gerekçelerin, resmi makamların gerekli çaba ile işlemleri yürütmedikleri gerekçesiyle, başvuruçunun özgürlükten yoksun bırakılmasına ilişkin sürenin tamamı açısından geçerliliklerini

koruyamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle de bir Sözleşme m.5/1 hükmü ihlali mevcuttur.

V. SÖZLEŞME M.46’NİN UYGULANMASI

136. Mahkeme, işbu davanın Sözleşme m.46 kapsamında değerlendirilmesinin uygun olduğunu tespit etmektedir. İlgili olduğu kadarıyla madde hükmü şöyledir:

“1. Yüksek Sözleşmeci Taraflar, taraf oldukları davalarda Mahkeme’nin verdiği kesinleşmiş kararlara uymayı taahhüt ederler.

2. Mahkeme’nin kesinleşen kararı, infazını denetleyecek olan Bakanlar Komitesi’ne gönderilir. ...”

137. Bu hükme uygun olarak kararların icrası bağlamında, Mahkeme’nin Sözleşme veya Protokollerine dair ihlal tespit ettiği bir karar, sorumlu devlet üzerinde adil karşılık kurumu vasıtasıyla hükmedilen tutarların ilgili kişilere ödenmesinin dışında, ayrıca Bakanlar Komitesi’nin denetimine tabi olarak, ulusal hukuk düzeni tarafından kabul edilecek genel ve uygun olması durumunda bireysel tedbirlerin belirlenmesi yükümlülüğünü tesis eder. Ayrıca Sözleşme ve özellikle de 1. maddeden kaynaklandığı üzere sözleşen devletler, Sözleşme’yi onaylayarak ulusal kanunlarının Sözleşme ile bağdaşır olmasını temin etmeyi taahhüt ederler (bkz. *Maestri / İtalya* [BD], B.No: 39748/98, para.47, AİHM 2004-I, ve en yakın tarihli olarak, *Paksas / Litvanya* [BD], B.No: 34932/04, para.119, 6 Ocak 2011). Uluslararası hukuk uyarınca sözleşen devletlerin Sözleşme gereklerine uyma yükümlülükleri, yasama meclisleri de dahil olmak üzere herhangi bir devlet biriminin harekete geçmesini gerektirebilir (bkz., örnekleme yoluyla, *Viaşu / Romanya*, B.No: 75951/01, para.75-83, 9 Aralık 2008).

138. İşbu görülmekte olan davada yabancıların kötü muameleyle karşı karşıya kalabilecekleri ülkelere gönderilmesinin oldukça ciddi ve geri döndürülemez mahiyetteki sonuçları ve bu bağlamda Bulgaristan iç hukukunun yeterli güvencelerden yoksunluğuna ilişkin aşıkâr durum ışığında Hükümet’e Sözleşme m.46/1 kapsamındaki yükümlülüğünün icrasında yardımda bulunulması zorunlu görünmektedir.

139. Sözleşme m.3, m.5/1 ve m.13’ün ihlal edildiğine yönelik tespitini dikkate alarak Mahkeme, işbu kararının icrasına ilişkin genel tedbirlerin 1998 tarihli Yabancılar Kanununun veya diğer Bulgaristan mevzuatı ile Bulgaristan’daki idari ve yargı uygulamasının aşağıdaki hususları teminat altına almak maksadıyla değiştirilmesini de içine alması gerektiği kanaatinde: (a) İleri sürülebilir bir iddianın söz konusu olduğu her bir durumda varılacak ülkedeki genel durum veya söz konusu kişinin hususi koşulları nedeniyle bir yabancıнын ulusal güvenlik gerekçeleriyle sınır dışı edilmesi dolayısıyla yüz yüze kalacağı muhtemel risklere dair resmi makamlar tarafından gayretli bir inceleme yapılmasını gerektirecek bir

mekanizma mevcut olmalıdır; (b) Varılacak olan ülke, hukuken bağlayıcı olan idari işlem muhtevasında her daim belirtilmeli ve varılacak olan ülke açısından yapılacak herhangi bir değişikliğe karşı yasal itiraz yolu açık olmalıdır; (c) Yukarıda bahsedilen mekanizma, söz konusu kişinin üçüncü bir ülkeye gönderilmesi durumunda, gönderildiği ülkeden kötü muamele riskine ilişkin gerekli inceleme yapılmaksızın menşei ülkeye gönderilebileceği riskiyle karşı karşıya kalabileceği hususu açısından değerlendirme yapılmasına imkan vermelidir; (d) Sınır dışı işlemine karşı yapılan itirazda varılacak olan ülkedeki esaslı bir ölüm veya kötü muamele riski hakkında ileri sürülebilir bir iddianın ortaya konulmuş olması durumunda söz konusu yasal itiraz, anılı iddianın incelenmesinin tamamlanmasına kadar, sınır dışı işlemin icrasının yürütmesini otomatik olarak durdurma etkisine sahip olmalıdır ve (e) Varılacak olan ülkedeki ciddi ölüm riski veya kötü muamele hususundaki iddialar mahkemeler tarafından titiz bir şekilde incelenmelidir.

VI. SÖZLEŞME M.41'İN UYGULANMASI

140. Sözleşme m.41 hükmü şöyledir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verir ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Zarar

141. Başvurucu iddia edilen Sözleşme m.3 ve m.13 ihlallerinin bir sonucu olarak maruz kalınan manevi zarar açısından EUR20.000 talep etmiştir. Başvurucu, Lübnan'a muhtemel sınır dışı edilmesinin yaşamına yönelik bir risk doğuracağını ve bu açıdan usuli bir güvencenin bulunmamasının kendisinde stres, korku ve çaresizlik duyguları yaratmış olduğunu beyan etmiştir. Başvurucu, kötü koşullardaki uzun süreli alıkonulmasına vurgu yaparak iddia edilen Sözleşme m.5/1 ihlali bakımından EUR10,000 talep etmiştir. Başvurucu, alıkonulmasına ilişkin hızlı ve etkili bir denetimin olmaması nedeniyle hayal kırıklığına uğramış olduğunu belirterek iddia edilen Sözleşme m.5/4 ihlali bakımından EUR10,000 talep etmiştir. Son olarak başvuru, sınır dışı edilmesine ilişkin işlemi denetleyen mahkemelerin resmi tutumları ve alıkonulmasına son verilmiş olması halinde bile Bulgaristan'da normal bir hayat sürdürmesinin mümkün olmamasının adaletsizlik ve aşağılama hislerine neden olduğunu belirterek iddia edilen Sözleşme m.8 ve m.13 ihlalleri bakımından EUR10,000 talep etmiştir.

142. Hükümet, özellikle de dayanılan hadiselerin varsayımsal olduğunu ve bunların henüz gerçekleşmemiş olduğunu dikkate alarak, taleplerin aşırı olduğunu beyan etmiştir. Hükümete göre, hükmedilecek tutarlar Bulgaristan aleyhindeki benzer davalardaki tutarları aşmamalı ve başvurucunun yakınmalarının bir kısmının Mahkeme tarafından reddedilmiş olduğu hususunu yansıtmalıdır.

143. Görülmekte olan işbu davada Mahkeme, adil karşılık hususundaki bir hükmün sadece m.3, m.5/1 ve m.3 ile bağlantılı olarak m.13 ihlallerine dayandırılabilceğini gözlemlemektedir. Bu nedenle de başvurucunun iddia edilen m.5/1, m.8 ve m.8 ile bağlantılı m.13 ihlallerine ilişkin taleplerinin reddedilmesi gerekmektedir.

144. Mahkeme ayrıca m.3 ihlalinin henüz gerçekleşmemiş olduğunu gözlemlemektedir. Bu koşullar altında Mahkeme, m.3'e ilişkin ihlal tespitinin kendi için uygun adil karşılık oluşturacağı kanaatindedir (bkz. *Soering / Birleşik Krallık*, 7 Temmuz 1989, para.126-27, Dizin A, No: 161; yukarıda atıfta bulunulan *Chahal*, para.158 ve yukarıda atıfta bulunulan Saadi, para.188). Aynı husus Mahkeme'nin m.13 hususundaki konuyla ilgili tespiti açısından da doğrudur (bkz. yukarıda atıfta bulunulan, *Gebremedhin [Gaberamadhien]*, para. 79). Buna karşıt olarak Mahkeme, başvurucunun sınır dışı edilmesine yönelik olarak alıkonulmasının bir sonucu olarak maruz kaldığı üzüntünün salt bir ihlal tespiti ile tazmin edilemeyeceği kanaatindedir (bkz. *Quinn / Fransa*, 22 Mart 1995, para.64, Dizin A, No: 311 ve yukarıda atıfta bulunulan *Raza*, para. 88). Benzer davalarda hükmedilen tutarları dikkate alarak ve m.41 hükmünün gerektirdiği hakkaniyet temelinde Mahkeme, tahakkuk ettirilecek her türlü vergiye ek olarak EUR3.500'ya hükmeder.

B. Ücretler ve Masraflar

145. Başvurucu, Mahkeme önündeki yargılama nedeniyle ortaya çıkan yasal ücretler kapsamında EUR1,800'nun, posta masrafı nedeniyle de EUR46'nun ödenmesi talebinde bulunmuştur.

146. Hükümet, talep edilen yasal ücretlerin aşırı olarak görüldüğü iddiasında bulunmuştur. Söz konusu ücretler, Bulgaristan'da hükmedilen ücretlerden birkaç kat fazladır.

147. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvuru tarafından m.41 kapsamında talep edilen ücretler ve masrafların gerçekten ve zorunlu olarak meydana gelmiş ve miktar olarak da makul olması gerekmektedir. Görülmekte olan davada, uhdesinde bulunan belgeleri ve yukarıda belirtilen ölçütü dikkate alan ve başvurunun bir kısmının kabul edilmez olarak ilan edildiğini kaydeden Mahkeme, tüm başlıklar altındaki masrafları kapsayacak şekilde toplam EUR1.200 ile tahakkuk ettirilecek her türlü vergiye hükmedilmesinin makul olacağı kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

148. Mahkeme, gecikme faizi oranının Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredi faizine dayanması ve bu orana yüzde üç ilave yapılmasının uygun olacağı kanaatindedir.

BU NEDENLERLE MAHKEME OY BİRLİĞİ İLE

1. Başvurucunun muhtemel sınır dışı edilme işlemine yönelik yakınmalarının, bu ve sınır dışı işlemine yönelik alıkonulması meseleleri açısından herhangi bir etkili iç hukuk yolu bulunmadığı iddialarının kabuledilebilir, kalan iddialarının ise kabul edilemez *olduğuna*;
2. Başvurucunun ülke dışına çıkarılması emrinin icra edilmesi durumunda Sözleşme m.3'ün ihlal *edileceğine*;
3. Sözleşme m.13'ün ihlal *edildiğine*;
4. Sözleşme m.5/1'in ihlal *edildiğine*;
5. Sorumlu Devletin
 - (a) İşbu kararın Sözleşme m.44/2 uyarınca kesinleşme tarihinden itibaren üç ay içerisinde sorumlu devletin başvurucuya tahakkuk ettirilebilecek vergilerle birlikte aşağıda belirtilen tutarları ödeme gününde geçerli olan Bulgaristan Leva'sına çevrilerek *ödemesine*;
 - (i) Manevi zararlar açısından, tahakkuk ettirilebilecek her türlü vergi ile birlikte EUR3,500 (üçbinbeşyüz euro);
 - (ii) Ücretler ve masraflar açısından tahakkuk ettirilebilecek her türlü vergi ile birlikte EUR1,500 (binikiyüz euro);
 - (b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin muaccel hale gelmesinden ödeme gününe kadar Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredi oranına eklenecek % 3'lük bir oran üzerinden hesaplanacak basit faiz oranının uygulanabilir *olmasına*;
6. Başvurucunun diğer adil karşılık taleplerinin *reddine*

karar vermiştir.

Karar, İçtüzük m.77/2-3 uyarınca İngilizce ve yazılı olarak 11 Ekim 2011 tarihinde açıklanmıştır.

Lawrence Early
Yazı İ leri Müdürü

Nicolas Bratza
Başkan